

GŁÓWNY INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

RAPORT

z przeprowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska w 2020 r.
ogólnokrajowego cyklu kontrolnego przestrzegania przez gminy przepisów
ustawy z dnia 13 września 1996 r. o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*

Zatwierdzam:

Główny Inspektor
Ochrony Środowiska
r.o. Marek Chibowski

Warszawa 2021 r.

Opracowano w Departamencie Inspekcji
Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

SPIS TREŚCI

I.	CEL KONTROLI	6
II.	KONTROLE GMIN I ZWIĄZKÓW MIĘDZYGMINNYCH	6
1.	Zakres kontroli.....	6
2.	Wyniki kontroli gmin i związków międzygminnych.....	7
2.1.	Organizacja systemu gospodarki odpadami	7
2.2.	Uchwały	8
2.2.1.	Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (art. 4 ust. 1 u.c.p.g.)	8
2.2.2.	Uchwała określająca metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki tej opłaty oraz stawki opłaty za pojemnik lub worek o określonej pojemności (art. 6k u.c.p.g.)	8
2.2.3.	Uchwała określająca szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 3 u.c.p.g.).....	12
2.2.4.	Uchwały fakultatywne.....	16
2.3.	Zamówienia publiczne.....	17
2.4.	Selektywne zbieranie odpadów komunalnych w gminie	18
2.4.1.	Selektywne zbieranie odpadów komunalnych	18
2.4.2.	Etap wdrożenia przez gminy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów .	21
2.4.3.	Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK).....	22
2.5.	Sprawozdawczość i zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji..	24
2.5.1.	Sprawozdawczość.....	24
2.5.2.	Sporządzanie analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie (art. 9tb u.c.p.g.).....	30
2.5.3.	Zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	31
2.6.	Obowiązek udostępniania na stronie internetowej urzędu gminy informacji wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g.	37
2.7.	Działalność informacyjna i edukacyjna	37
2.8.	Obowiązek prowadzenia rejestru działalności regulowanej	38
2.9.	Działalność kontrolna gmin	40
2.10.	Przypadki porzucania odpadów na terenie gmin	44
3.	Podjęte działania pokontrolne – kontrole gmin i związków międzygminnych	44
III.	PODSUMOWANIE	45
	Załącznik 1. Gminy i związki międzygminne objęte cyklem kontrolnym.....	51

WSTĘP

Niniejszy cykl kontrolny przestrzegania przez gminy przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. z 2021 r., poz. 888), zwanej dalej „u.c.p.g.”, stanowi kontynuację ogólnopolskich cykli, poczynając od 2013 r.

Prowadzone kontrole umożliwiają zachowanie ciągłości oceny funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach, uwzględniającej liczne nowelizacje przepisów u.c.p.g., które zaistniały w minionym czasie, nakładające na gminy dodatkowe zadania na gminy. W 2020 r. po raz kolejny poddano analizie sposób realizacji przez gminy stanu wdrożenia systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w realiach obowiązywania przepisów przejściowych, w związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. *w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów* (Dz. U. z 2019 r., poz. 2028). Szczególną uwagę zwrócono na wykonanie obowiązku ograniczenia kierowania na składowiska odpadów ulegających biodegradacji oraz osiągnięcia poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Kontrole prowadzone corocznie od 2013 r. wykazują, iż gminy nadal nie realizują wszystkich obowiązków wynikających z przepisów. Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska odnotowują szereg zaniedbań po stronie samorządów, które przyczyniają się do braku szczelności ww. systemu. Skutkiem tego jest m.in. rosnąca liczba ujawnianych miejsc porzucenia odpadów komunalnych na terenie całego kraju.

Podkreślić należy, że prowadzone cykle kontrolne są źródłem informacji o funkcjonowaniu systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zarówno w poszczególnych w gminach, jak i w skali kraju. Dzięki czemu możliwe jest zdiagnozowanie problemów, które utrudniają bądź uniemożliwiają utworzenie szczelnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, a także upowszechnienie rozwiązań, które mogą służyć jako przykłady dobrych praktyk do wykorzystania przez inne gminy.

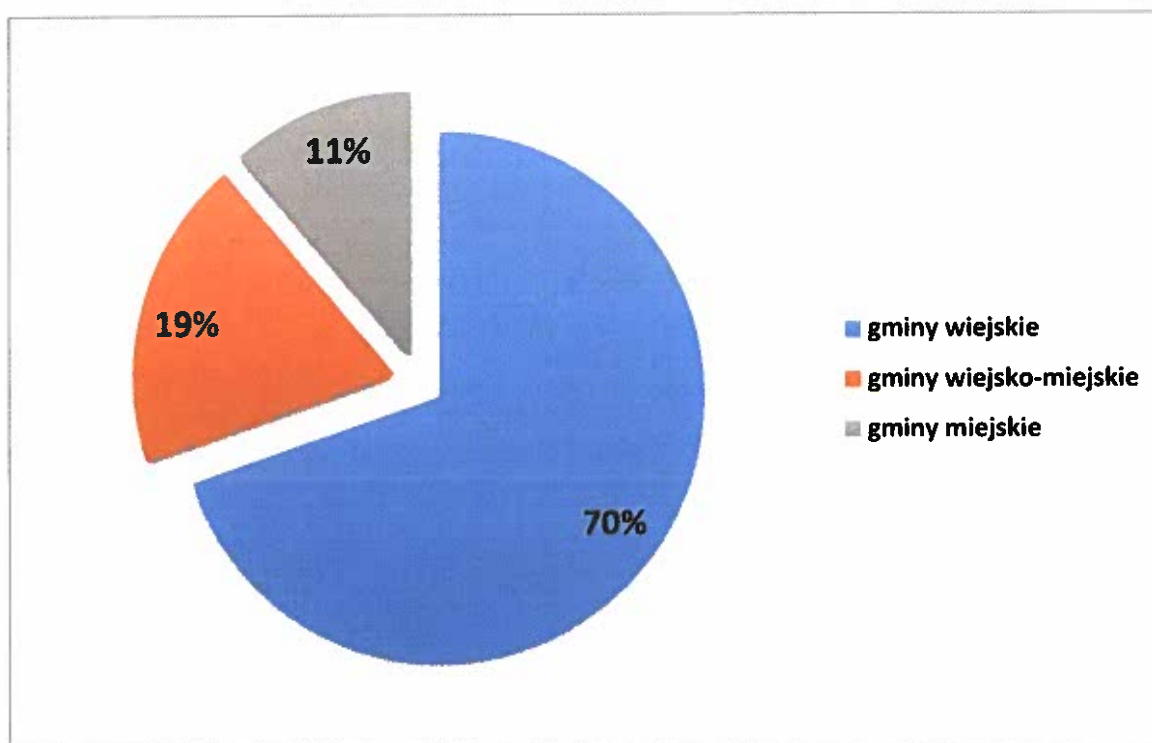
I. CEL KONTROLI

Celem cyklu kontrolnego była ocena wypełniania przez gminy obowiązków wynikających z aktualnie obowiązującej u.c.p.g., ze szczególnym naciskiem na selektywną zbiórkę odpadów, osiąganie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, a także na działalność kontrolną gmin.

II. KONTROLE GMIN I ZWIĄZKÓW MIĘDZYGMINNYCH

1. Zakres kontroli

Ogólnokrajowy cykl kontrolny przestrzegania przez gminy przepisów u.c.p.g. został przeprowadzony w okresie od 31 marca do 31 grudnia 2020 r. W ramach cyklu kontrolą objęto 10% gmin z poszczególnych województw, tj. 258 gmin oraz 6 związków międzygminnych w kraju, w tym ok. 70% gmin wiejskich, ok. 19% gmin wiejsko-miejskich oraz ok. 11% gmin miejskich, co przedstawia ryc. 1.

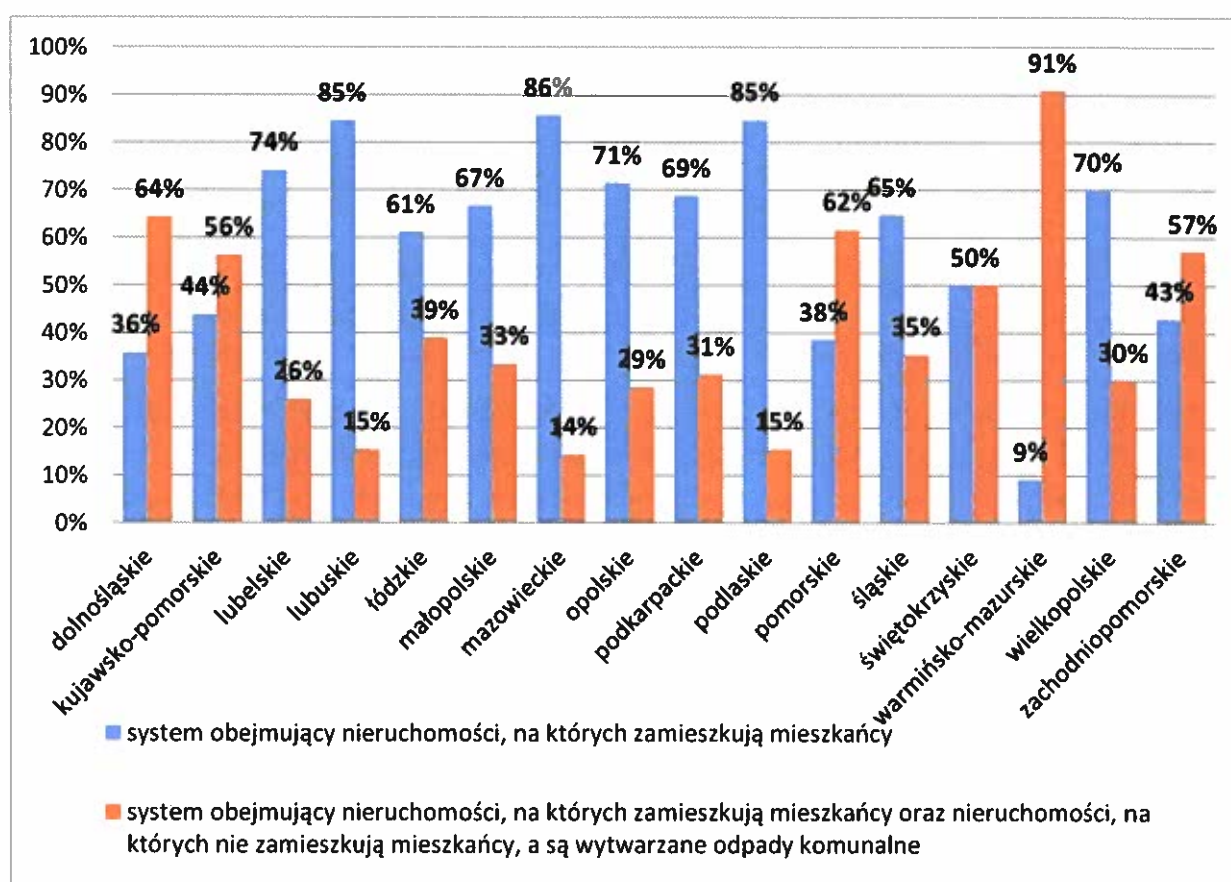
Ryc. 1. Charakter skontrolowanych gmin

Przy wyborze gmin do kontroli kierowano się przede wszystkim charakterem funkcjonowania gmin (wiejski, wiejsko-miejski, miejski), aby umożliwić reprezentatywną próbę do oceny przestrzegania przepisów w skali województwa. Wzięto również pod uwagę wysokość stawki ponoszonej za odbiór odpadów, ewentualne zgłaszane wnioski o podjęcie interwencji związane z zagospodarowaniem odpadów komunalnych oraz zgłoszenia porzuceń odpadów komunalnych. Wykaz gmin objętych cyklem kontrolnym przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 1.

2. Wyniki kontroli gmin i związków międzygminnych

2.1. Organizacja systemu gospodarki odpadami

Ok. 63% gmin skontrolowanych w ramach cyklu przyjęło system gospodarki odpadami obejmujący nieruchomości, w których zamieszkują mieszkańcy, natomiast pozostałe ok. 37% gmin objęło systemem zarówno nieruchomości, w których zamieszkują mieszkańcy, jak i nieruchomości niezamieszkałe, w których wytwarzane są odpady komunalne. Wśród skontrolowanych gmin i związków międzygminnych, **podział na sektory** gospodarki odpadami komunalnymi **uchwalilo jedynie 10 z nich** (w województwach: lubuskim - 1 związek międzygminny, mazowieckim - 1 gmina, opolskim - 1 związek międzygminny, podlaskim - 1 gmina, pomorskim - 2 gminy, warmińsko-mazurskim - 1 gmina i 2 związki międzygminne oraz wielkopolskim - 1 związek międzygminny). Sposób zorganizowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi gmin w poszczególnych województwach przedstawiono na ryc. 2.

Ryc. 2. Organizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi w skontrolowanych gminach, w poszczególnych województwach

2.2. Uchwały

2.2.1. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (art. 4 ust. 1 u.c.p.g.)

Wszystkie gminy objęte cyklem kontrolnym wywiązały się z obowiązku uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie wynikającego z art. 4 ust. 1 u.c.p.g.

Regulaminy te winny określać szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące wymagań w zakresie:

- a) prowadzenia selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady,
- b) prowadzenia selektywnego zbierania odpadów komunalnych przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) w sposób umożliwiający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy oraz zapewniający przyjmowanie co najmniej odpadów komunalnych: wymienionych w lit. a, odpadów niebezpiecznych, przeterminowanych leków i chemikaliów, odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz odpadów tekstyliów i odzieży,
- c) rodzaju i minimalnej pojemności pojemników lub worków, przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości, w tym na terenach przeznaczonych do użytku publicznego oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych pojemników i worków oraz utrzymania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, przy uwzględnieniu: średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych bądź w innych źródłach oraz liczby osób korzystających z tych pojemników lub worków,
- d) utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsc gromadzenia odpadów,
- e) częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego.

2.2.2. Uchwała określająca metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki tej opłaty oraz stawki opłaty za pojemnik lub worek o określonej pojemności (art. 6k u.c.p.g.)

Uchwała określająca metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki tej opłaty oraz stawki opłaty za pojemnik lub worek o określonej pojemności została uchwalona przez wszystkie skontrolowane gminy. Spośród gmin objętych kontrolą:

- 1) ok. **91%** ustaliło metodę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w oparciu o liczbę mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość;

- 2) ok. 7% w zależności od gospodarstwa domowego¹;
- 3) ok. 2% w oparciu o ilość zużytej wody z danej nieruchomości;
- 4) 1 gmina uzależniła opłatę od powierzchni lokalu mieszkalnego.

Ok. 2% skontrolowanych gmin uchwaliło więcej niż jedną metodę ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z art. 6k ust. 2a u.c.p.g. rada gminy ustala stawki opłat w wysokości nie wyższej niż maksymalne stawki opłat, które za odpady komunalne zbierane i odbierane w sposób selektywny wynoszą za miesiąc:

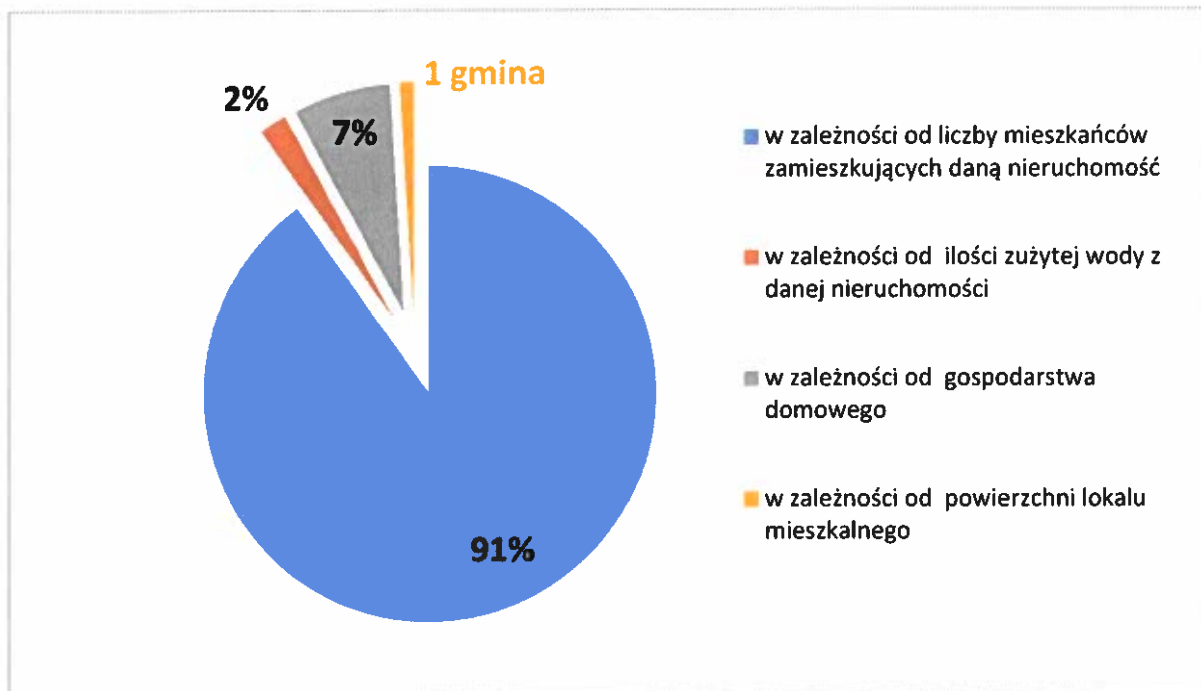
- 1) w przypadku metody opartej o liczbę mieszkańców (art. 6j ust. 1 pkt 1 u.c.p.g.) - 2% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za mieszkańca;
- 2) w przypadku metody opartej o ilość zużytej wody (art. 6j ust. 1 pkt 2 u.c.p.g.) - 0,7% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za m³ zużytej wody;
- 3) w przypadku metody opartej o powierzchnię lokalu (art. 6j ust. 1 pkt 3 u.c.p.g.) - 0,08% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za m² powierzchni lokalu mieszkalnego;
- 4) w przypadku nieruchomości zamieszkałych (art. 6j ust. 2 u.c.p.g.) - 5,6% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za gospodarstwo domowe;
- 5) w przypadku nieruchomości niezamieszkałych (art. 6j ust. 3 u.c.p.g.) - 3,2% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za pojemnik o pojemności 1100 litrów lub 1% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za worek o pojemności 120 litrów; za pojemniki lub worki o mniejszej lub większej pojemności stawki opłat ustala się w wysokości proporcjonalnej do ich pojemności.

Na podstawie analizy wyników kontroli stwierdzono, że w przypadku wszystkich gmin rady gmin ustaliły stawki opłat zgodnie z ww. założeniami.

Sposób ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w gminach objętych cyklem kontrolnym przedstawiono na ryc. 3.

---

¹ Zgodnie z art. 6j ust. 2 u.c.p.g. w przypadku nieruchomości zamieszkałych rada gminy może uchwalić jedną stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od gospodarstwa domowego

Ryc. 3. Sposób ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w gminach

Średnia stawka za gospodarowanie zmieszanyimi odpadami komunalnymi w skontrolowanych gminach wyniosła ok. **45,86 zł** w przeliczeniu na jednego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, a w przypadku selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła – ok. **19,60 zł**. Średnie stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwach, obliczone na podstawie danych z gmin objętych kontrolą, przedstawiono na ryc. 4. Z zebranych danych wynika, iż najniższe stawki za gospodarowanie odpadami pobierane były w województwie lubelskim (średnio ok. 32,76 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 13,52 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych, w przeliczeniu na mieszkańca); najwyższe stawki za odbiór odpadów zmieszanych odnotowano w województwie dolnośląskim (średnio ok. 53,21 zł, w przeliczeniu na mieszkańca), w województwie małopolskim (średnio ok. 52,89 zł) oraz w województwie śląskim (średnio ok. 52,17 zł, w przeliczeniu na mieszkańca). W przypadku odbioru odpadów selektywnie zebranych najwyższe stawki odnotowano w województwie pomorskim (średnio ok. 24,06 zł, w przeliczeniu na mieszkańca) oraz w województwie dolnośląskim (średnio ok. 23,36 zł, w przeliczeniu na mieszkańca).

Z dniem 6 września 2019 r. w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1579), zmianie uległo brzmienie art. 6k ust. 3 u.c.p.g., który dotychczas określał, iż ustalone przez radę gminy wyższe stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w przypadku, gdy nie są w sposób selektywny zbierane i odbierane, nie mogą być wyższe niż maksymalne stawki opłat, które wynoszą odpowiednio dwukrotną wysokość maksymalnej stawki opłaty określonej w ust. 2a za odpady komunalne zbierane i odbierane w sposób selektywny.

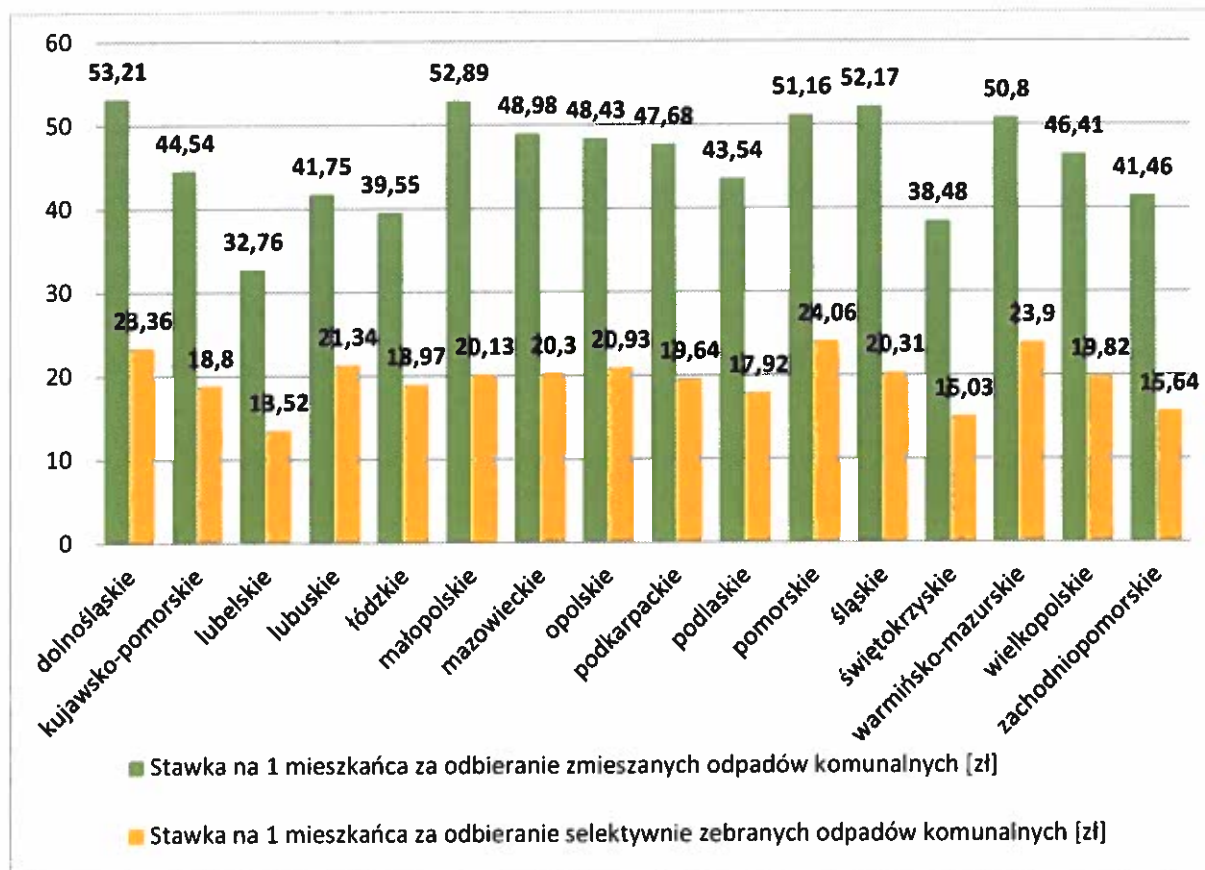
W brzmieniu obowiązującym od dnia 6 września 2019 r. stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku, gdy odpady te nie są zbierane w sposób selektywny, wynosi nie mniej niż dwukrotność stawki opłaty za odpady komunalne zbierane w sposób selektywny i nie więcej niż czterokrotna wysokość stawki ustalonej przez radę

gminy odpowiednio na podstawie ust. 1 albo art. 6j ust. 3b u.c.p.g. Analiza stawek ustalonych przez gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wykazała, że niewielki odsetek gmin korzysta z możliwości maksymalnego ich zróżnicowania. Jedynie ok. 10% skontrolowanych gmin ustaliło stawkę opłaty za gospodarowanie zmieszanyimi odpadami komunalnymi w wysokości 4-krotności stawki opłaty za odpady zbierane selektywnie. W przypadku ok. 25% gmin stawka ta wynosi więcej niż 2-krotność tej opłaty i mniej niż 4-krotność. W ponad połowie skontrolowanych gmin (ok. 58%) uchwalono stawkę za odbiór zmieszanych odpadów komunalnych w wysokości 2-krotności stawki za odbiór odpadów selektywnie zebranych. W dalszym ciągu jednak w ok. 7% gmin odnotowano przypadki mniejszego zróżnicowania stawek tych opłat (mniej niż 2-krotność).

Na podstawie uśrednionych w skali województw stawek opłat nakładanych za odbiór odpadów można zauważyć różnicę pomiędzy opłatami za odbiór odpadów zmieszanych oraz selektywnie zebranych. Najmniej zróżnicowane stawki opłat stwierdzono w przypadku województwa lubuskiego (średnio ok. 41,75 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 21,34 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych), a najbardziej zróżnicowane stawki odnotowano w województwie zachodniopomorskim (średnio ok. 41,46 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 15,64 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych) oraz małopolskim (średnio ok. 52,89 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 20,13 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych). Na poziomie gmin zróżnicowanie stawek za odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych odpadów komunalnych przedstawia się następująco:

- 1) przykłady małego zróżnicowania: 15,00 zł za odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańca i 10,00 zł za odbieranie selektywnie zebranych odpadów komunalnych – Gmina Radziejów (woj. kujawsko-pomorskie), 12,00 zł i 9,50 zł - Gmina Elk (woj. warmińsko-mazurskie);
- 2) przykłady znaczącego zróżnicowania: 72 zł za odbiór zmieszanych odpadów komunalnych oraz 18,00 zł za odbiór selektywnie zebranych odpadów komunalnych - Gmina Kołaczkowo (woj. wielkopolskie) oraz analogicznie 80,00 zł i 20,00 zł - Gmina Wisła (woj. śląskie).

Ustalanie znaczących różnic w stawkach za odbiór odpadów komunalnych może stanowić skuteczne narzędzie mobilizujące mieszkańców do poprawy ilościowej i jakościowej segregacji odpadów komunalnych u źródła, a także przyczynić się do osiągnięcia lepszych efektów w poziomach, w szczególności poziomie recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.

Ryc. 4. Średnia stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w poszczególnych województwach

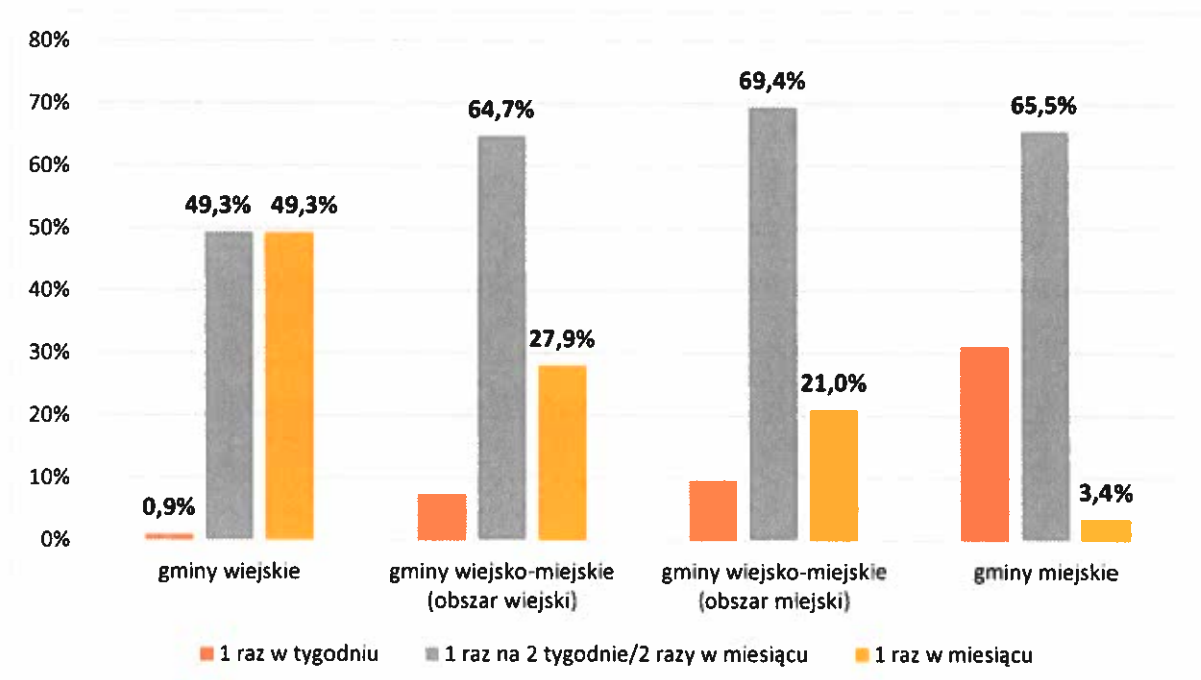
Ok. 15% gmin objętych cyklem kontrolnym skorzystało z fakultatywnego zwolnienia w całości lub w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, w części dotyczącej gospodarstw domowych, w których dochód nie przekracza kwoty uprawniającej do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, o której mowa w art. 8 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690 i 1818), lub rodziny wielodzietne, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. *o Karcie Dużej Rodziny* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 i 1907).

2.2.3. Uchwała określająca szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 3 u.c.p.g.)

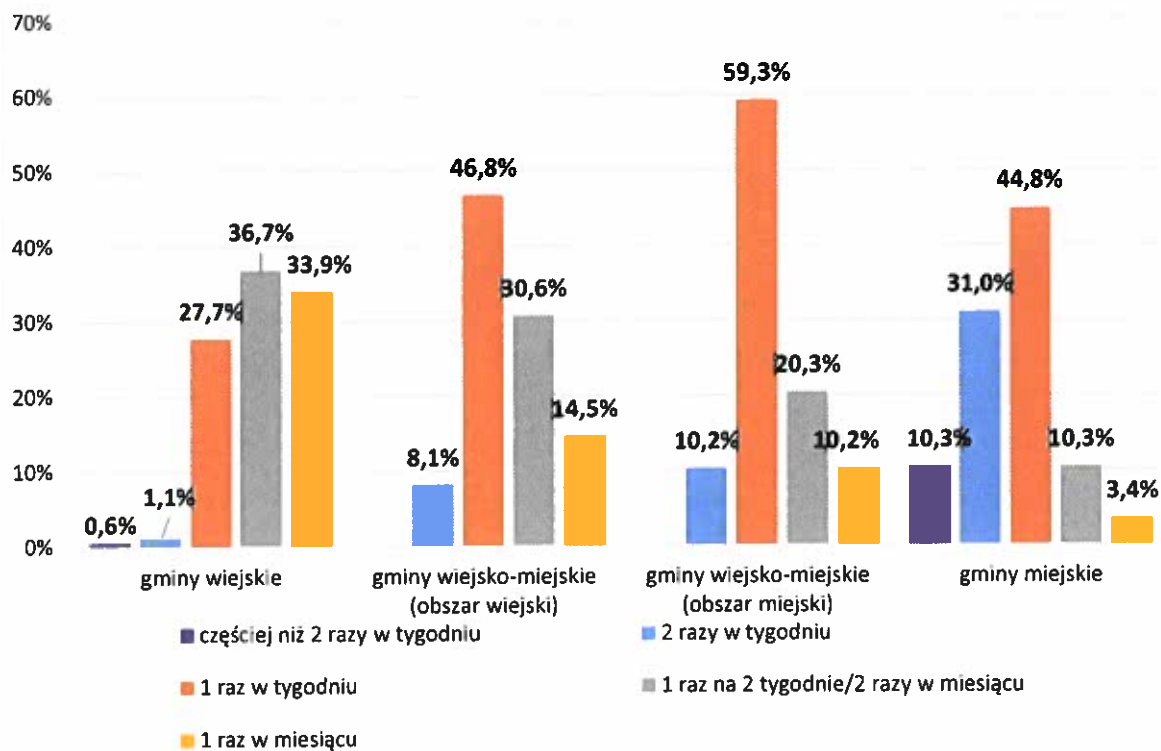
Uchwały określającej szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w szczególności częstotliwość odbierania odpadów komunalnych od właściciela nieruchomości i sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych nie miała 1 skontrolowana gmina - Gmina Laszki (woj. podkarpackie). Posiadała ona taką uchwałę do dnia 31 lipca 2016 r.; z chwilą utraty mocy nowa nie została uchwalona.

Z ustaleń wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, że w przypadku ok. 93% gmin, uchwała, o której mowa w art. 6r ust. 3 u.c.p.g. została zaopiniowana przez państwowego inspektora sanitarnego w zakresie częstotliwości odbierania odpadów komunalnych, zgodnie z art. 6r ust. 3c tej ustawy.

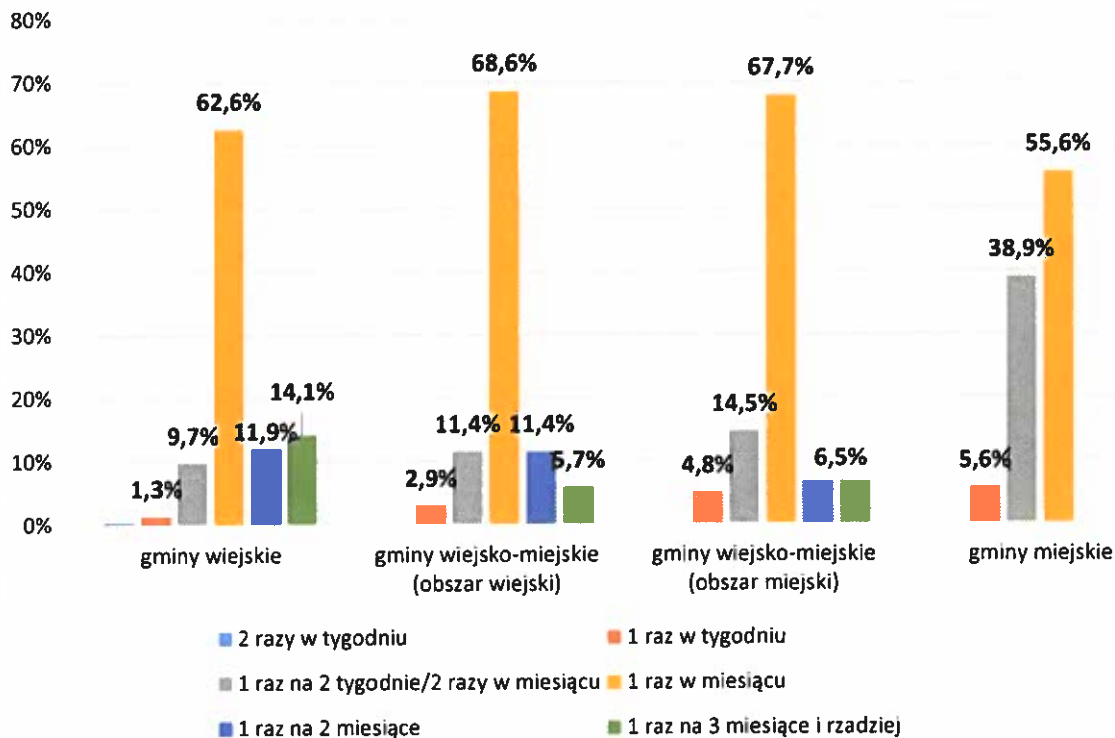
Częstotliwości odbierania odpadów komunalnych uchwalone w gminach objętych cyklem kontrolnym zostały przedstawione na ryc. 5-8, z uwzględnieniem charakteru gminy, tj. gmina wiejska i gmina miejska, a w przypadku gmin wiejsko-miejskich z rozróżnieniem na obszar wiejski i miejski, rodzaju odbieranych odpadów (odpady zmieszane oraz selektywnie zbierane) w połączeniu z rodzajem zabudowy (zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna).

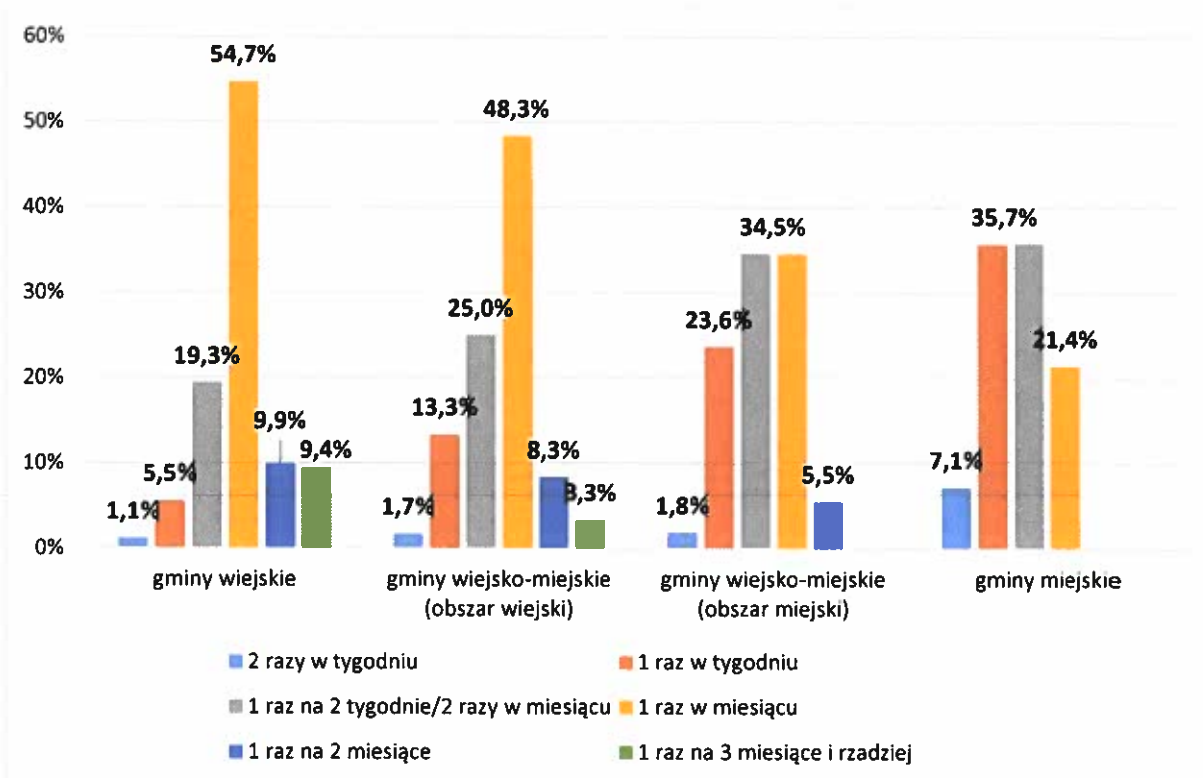
Ryc. 5. Częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej

Ryc. 6. Częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie wielorodzinnej

Ryc. 7. Częstotliwość odbierania selektywnie zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej

Ryc. 8. Częstotliwość odbierania selektywnie zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie wielorodzinnej

Analiza danych zebranych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wskazuje, że niezależnie od rodzaju zabudowy (jednorodzinna/wielorodzinna) czy rodzaju odpadów (zmieszane/selektywnie zebrane), częstotliwość odbioru odpadów na terenie gmin miejskich jest większa niż na terenie gmin wiejskich. Wiąże się to z różnicą w liczbie obsługiwanych mieszkańców oraz gęstością zaludnienia, przekładając się na konieczność częstszego odbioru odpadów. Podobną zależność odnotowano na terenach gmin wiejsko-miejskich, porównując częstotliwość odbioru odpadów z obszarów miast i obszarów wsi. W odniesieniu do rodzaju odbieranych odpadów większa częstotliwość odbioru uchwalana jest przez gminy dla zmieszanych odpadów komunalnych niż odpadów zbieranych selektywnie, co wynika ze składu morfologicznego odpadów oraz podatności na reakcje rozkładu w przypadku odpadów zmieszanych i towarzyszącym im uciążliwościom zapachowym.

Nie stwierdzono przypadków odbioru zmieszanych odpadów komunalnych z częstotliwością rzadszą niż 1 raz na miesiąc. Odbiór z zabudowy jednorodzinnej w gminach wiejskich odbywa się 1-2 razy w miesiącu, a na terenach miejskich przeważnie dwa razy w miesiącu, choć duży odsetek gmin zorganizował odbiór tych odpadów 1 raz w tygodniu. Z kolei odbiór odpadów zmieszanych z zabudowy wielorodzinnej odbywa się z częstotliwością od jednego razu w tygodniu do jednego razu w miesiącu na terenie gmin wiejskich oraz zasadniczo 1 raz w tygodniu na terenach miejskich. W przypadku zabudowy wielorodzinnej odnotowano również odbiór zmieszanych odpadów komunalnych z częstotliwością wyższą niż 2 razy w tygodniu (Miasto Lubañ – woj. dolnośląskie, czy Miasto Łomża – woj. podlaskie).

Odbiór odpadów selektywnie zbieranych na terenie zabudowy jednorodzinnej odbywa się głównie 1 raz w miesiącu, natomiast w gminach miejskich 2 razy w miesiącu. W przypadku

gmin wiejskich i wiejsko-miejskich zdarzały się przypadki ich odbioru z częstotliwością raz na 3 miesiące i rzadziej (np. Gmina Dobra – woj. wielkopolskie). Może to być uciążliwe dla mieszkańców ze względu na konieczność długotrwałego przechowywania odpadów na terenie nieruchomości, a w skrajnych przypadkach – również powodem pozbywania się ich w miejscach nieprzeznaczonych na ten cel (lasy, miejsca publiczne itp.). Odbiór selektywnie zebranych odpadów z zabudowy wielorodzinnej odbywa się na terenach wiejskich głównie 1 raz w miesiącu, natomiast w przypadku gmin miejskich głównie 1 raz w tygodniu lub 1 raz na 2 tygodnie.

Biorąc pod uwagę zależność częstotliwości odbierania odpadów od mieszkańców i wysokości stawki opłaty za gospodarowanie odpadami stwierdzono, iż zarówno w skali województwa jak i kraju, stawki odbioru odpadów przy zachowaniu tej samej częstotliwości są dość rozbieżne, np. 50 zł i 22 zł za odbiór 1 raz w miesiącu odpadów zmieszanych – odpowiednio Gmina Bobrowo i Gmina Radomin (woj. kujawsko-pomorskie), 16 zł i 32 zł za odbiór selektywnie zebranych odpadów komunalnych 1 raz w miesiącu odpowiednio Gmina Zembrzyce (woj. małopolskie) i Gmina Suwałki (woj. podlaskie). Powyższe nasuwa wniosek o wpływie również innych czynników na wysokość stawek, np.: zakres świadczonych usług przez podmioty, z którymi zawarto umowy; sposób i technologia zagospodarowania odpadów; odległości od instalacji; stopień rozproszenia zabudowy, z której odpady były odbierane.

2.2.4. Uchwały fakultatywne

W trakcie kontroli ustalono, że część gmin podjęła następujące uchwały fakultatywne:

- 1) o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne (art. 6c ust. 2 u.c.p.g.) - uchwało ok. **37%** skontrolowanych gmin;
- 2) o podziale obszaru gminy na sektory, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, gęstość zaludnienia na danym terenie oraz obszar możliwy do obsługi przez jednego przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 6d ust. 2 u.c.p.g.) - uchwało ok. **5%** skontrolowanych gmin;
- 3) dopuszczając ograniczenie ilości odpadów zielonych, zużytych opon, odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne odbieranych lub przyjmowanych przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 3a u.c.p.g.) uchwało ok. **53%** skontrolowanych gmin;
- 4) różnicując częstotliwość odbierania odpadów w szczególności w zależności od ilości wytwarzanych odpadów i ich rodzajów (art. 6r ust. 3b u.c.p.g.) - uchwało ok. **49%** skontrolowanych gmin;
- 5) ustanawiając w okresie od kwietnia do października częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne nie rzadziej niż raz na tydzień z budynków wielolokalowych i nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie z zabudowy jednorodzinnej; (art. 6r ust. 3b u.c.p.g.) - uchwało ok. **77%** skontrolowanych gmin;
- 6) określając tryb i sposób zgłaszania przez właścicieli niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub przez

prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (art. 6r ust. 3d u.c.p.g.)
- uchwaliło ok. **93%** skontrolowanych gmin;

- 7) określającą rodzaje dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokość cen za te usługi (art. 6r ust. 4 u.c.p.g.) - uchwaliło ok. **14%** skontrolowanych gmin.

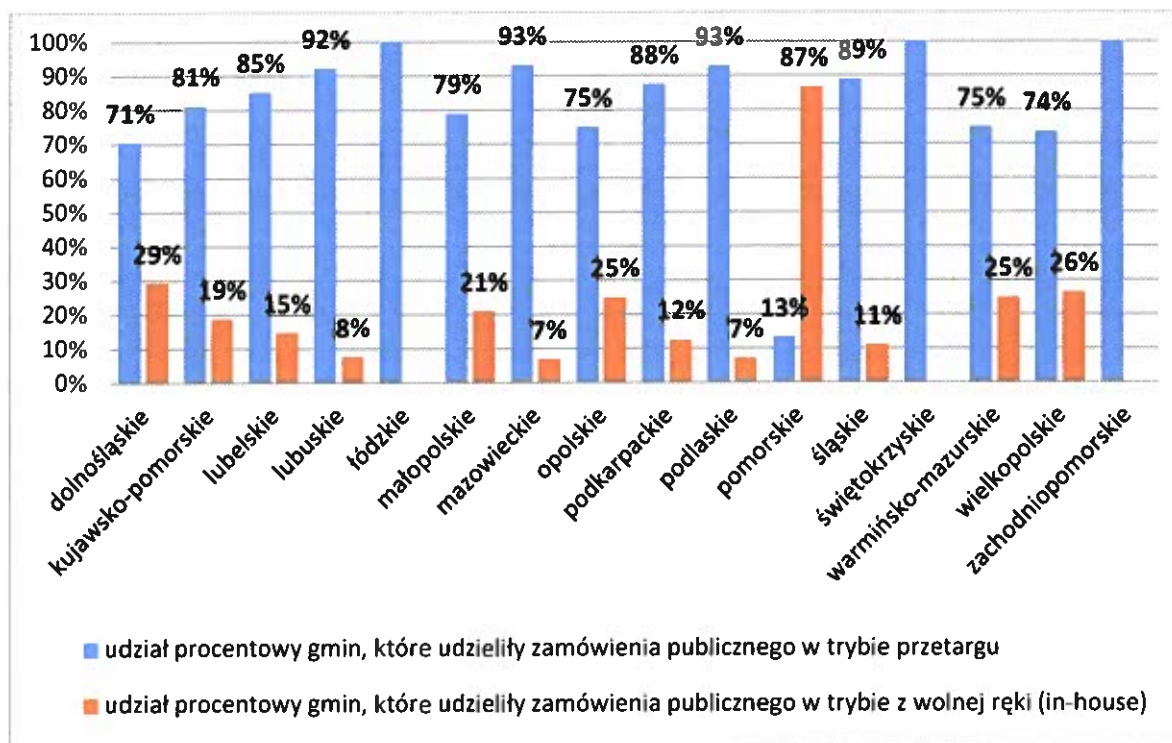
2.3. Zamówienia publiczne

Z dniem 1 stycznia 2017 r. na podstawie art. 7 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy - *Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw*, zmianie uległo brzmienie art. 6d u.c.p.g., zgodnie z którym obowiązek zorganizowania przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta przetargu na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości został zastąpiony obowiązkiem udzielenia zamówienia publicznego w tym zakresie.

Z ustaleń wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, iż wszystkie skontrolowane gminy udzieliły zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości lub na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów (art. 6d u.c.p.g.) oraz zawarły **umowy** na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (art. 6f u.c.p.g.).

Większość skontrolowanych gmin (ok. **78%**) udzieliła zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, a pozostała część gmin, tj. ok. **22%** z nich udzieliła zamówienia publicznego wyłącznie na odbiór odpadów.

Ok. **81%** zamówień publicznych udzielonych przez skontrolowane gminy stanowiły przetargi, natomiast pozostałe ok. **19%** odbyło się w trybie z wolnej ręki (tzw. in-house). Procentowy udział poszczególnych rodzajów zamówień publicznych udzielonych przez gminy w poszczególnych województwach przedstawia ryc. 9.

Ryc. 9. Zestawienie rodzajów udzielonych zamówień publicznych przeprowadzonych w skontrolowanych gminach w poszczególnych województwach

2.4. Selekttywne zbieranie odpadów komunalnych w gminie

2.4.1. Selektywne zbieranie odpadów komunalnych

W dniu 1 lipca 2017 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. z 2019 r., poz. 2028), określające m.in. rodzaje odpadów podlegające obowiązkowi selektywnego zbierania. Zgodnie z § 3 tego rozporządzenia selektywnie zbiera się następujące frakcje odpadów: papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne i odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów, przy czym dopuszcza się łączne gromadzenie frakcji tworzyw sztucznych i metali.

W ww. rozporządzeniu wprowadzono przepisy przejściowe umożliwiające gminom dostosowanie systemu gospodarowania odpadami do jego wymogów. Jak wynika z kontroli prowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, znaczny odsetek gmin wprowadził już w życie przepisy tego rozporządzenia lub podjął działania mające na celu ich wprowadzenie. Zgodnie z przepisami przejściowymi określonymi w § 6 pkt 3 i 4 rozporządzenia, umowa na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości obowiązująca w dniu jego wejścia w życie, która określa wymagania w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób niezgodny z niniejszym rozporządzeniem, zachowuje ważność na czas, na jaki została zawarta, jednak nie dłuższy niż do dnia 30 czerwca 2021 r. W przypadku gdy umowa, o której mowa powyżej, została rozwiązana albo wygasła przed dniem 30 czerwca 2019 r., dopuszczono zawarcie kolejnej umowy na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości określającej wymagania w zakresie selektywnego zbierania odpadów

komunalnych w sposób niezgodny z niniejszym rozporządzeniem, na czas nie dłuższy niż do dnia 1 stycznia 2020 r.

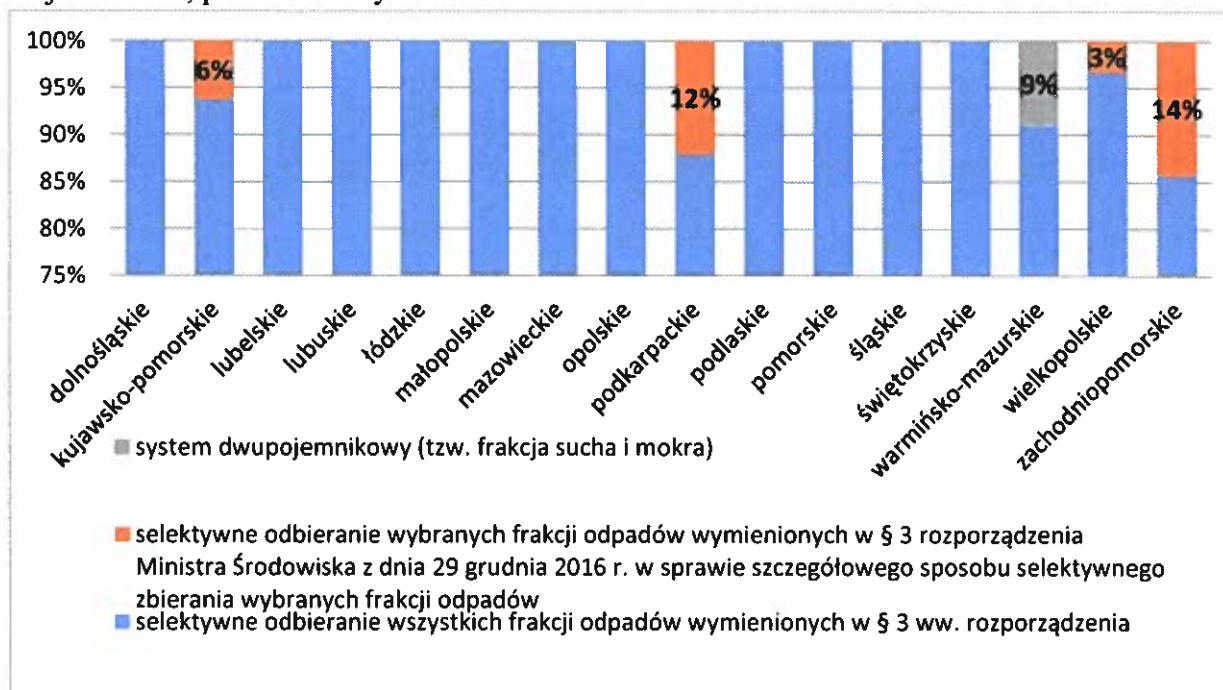
W wyniku analizy danych z kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska stwierdzono, że ok. **98%** skontrolowanych gmin wywiązało się z obowiązku ustanowienia w regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminie selektywnego zbierania odpadów, obejmującego co najmniej frakcje: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła i odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. Ok. **2%** gmin uchwaliło selektywną zbiórkę tylko wybranych frakcji odpadów, o których mowa powyżej, natomiast 1 gmina (Gmina Ełk, woj. warmińsko-mazurskie) prowadziła system dwupojemnikowy (tzw. frakcja sucha i mokra).

Sposób selektywnego zbierania odpadów w gminach ustanowiony w przepisach prawa miejscowego, w poszczególnych województwach, przedstawia ryc. 10.

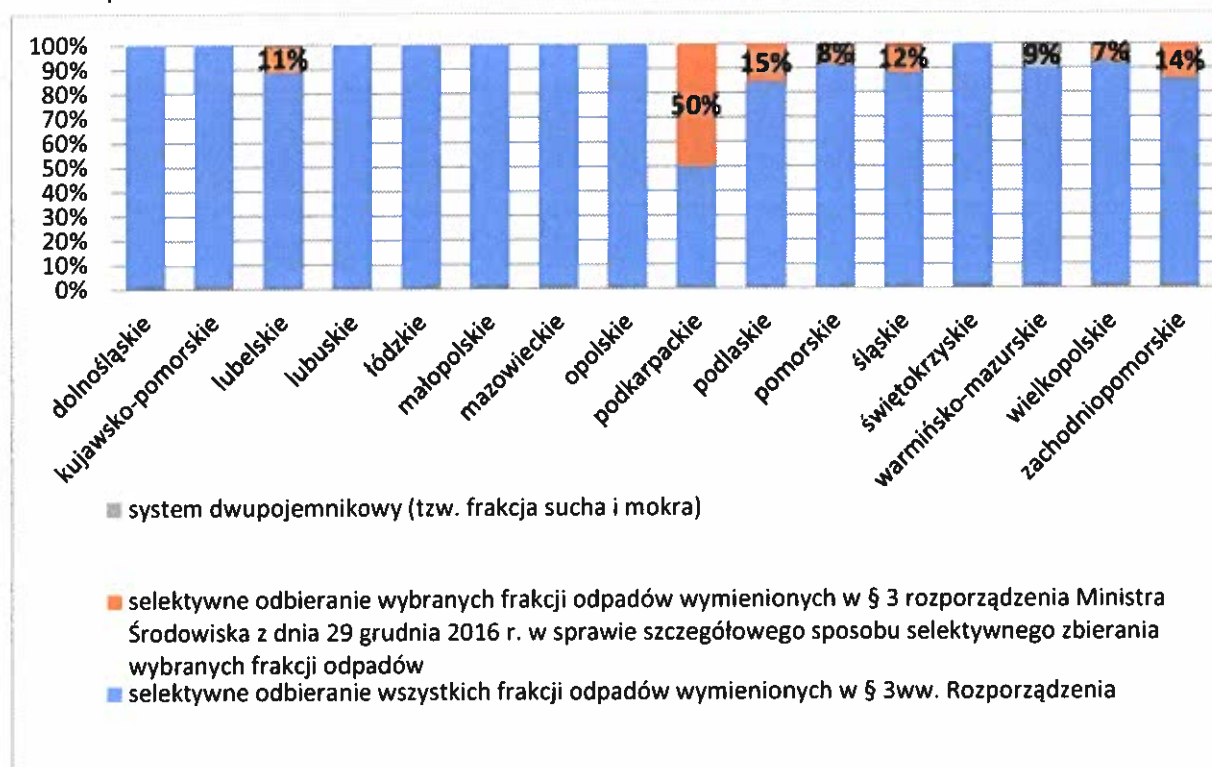
W wyniku porównania faktycznego sposobu odbierania odpadów komunalnych z ustanowionym, stwierdzono, że w niektórych gminach różnią się one. Ok. **92%** gmin zorganizowało system selektywnego zbierania wszystkich frakcji odpadów, wymienionych w § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów, ok. **7%** gmin odbiera wybrane frakcje odpadów zbieranych selektywnie, a 1 gmina odbiera odpady w systemie dwupojemnikowym.

W trakcie kontroli odnotowano przypadki gmin, które nie zapewniły mieszkańcom odbioru z terenu nieruchomości odpadów ulegających biodegradacji, wskazując na możliwość oddania ich do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych lub zagospodarowania przez mieszkańców we własnym zakresie, tj. w przydomowych kompostownikach.

Faktyczny sposób selektywnego zbierania odpadów w gminach, z podziałem na województwa, przedstawia ryc. 11.

Ryc. 10. Zestawienie procentowe sposobów zbierania odpadów komunalnych w gminach, ustanowionych w przepisach prawa miejscowego, w poszczególnych województwach

Ryc. 11. Zestawienie procentowe sposobów zbierania odpadów komunalnych w gminach, realizowanych w praktyce, w poszczególnych województwach

Ponadto w trakcie prowadzonych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska poddali weryfikacji szczegółowy sposób ustanowienia w gminach selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. Z analizy zebranych danych wynika, że ok. 93% skontrolowanych gmin zbiera selektywnie odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów (tj. zarówno odpady z ogrodów, jak i odpady kuchenne). Wśród tych gmin, w ok. 92% z nich odpady z ogrodów oraz odpady kuchenne odbierane są jako jedna frakcja, natomiast ok. 8% tych gmin postanowiła o osobnym, selektywnym odbieraniu frakcji odpadów zielonych oraz frakcji odpadów kuchennych.

W przypadku ok. 4% gmin selektywnej zbiórce podlegają wyłącznie odpady zielone, natomiast odpady kuchenne kierowane są do strumienia odpadów zmieszanych. W ok. 3% gmin odpady ulegające biodegradacji nie są odbierane z terenu nieruchomości; mieszkańcy mogą je zagospodarować w przydomowych kompostownikach lub oddać bezpłatnie do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Istotnym problemem, jaki zgłaszały podmioty odbierające odpady komunalne z terenu kontrolowanych gmin, było niewywiązywanie się właścicieli nieruchomości z deklaracji selektywnego zbierania odpadów komunalnych, którzy faktycznie przekazywali zmieszane odpady komunalne. Takich przypadków w kontrolowanych gminach w latach 2013-2019 odnotowano łącznie 5 186, z czego w 2013 r. – 188, w 2014 r. – 465, w 2015 r. – 465, w 2016 r. – 488, w 2017 r. – 752, w 2018 r. - 1324 oraz w 2019 r. - 1504. Najwięcej zgłoszeń od podmiotów odbierających odpady komunalne o powyższych praktykach odebrały gminy w województwie warmińsko-mazurskim (ok. 26% zgłoszonych przypadków), opolskim (ok. 15% przypadków),

lubelskim (ok. 12% przypadków) i podkarpackim (ok. 10% przypadków). Biorąc pod uwagę fakt, iż w niektórych województwach nie odnotowano zgłoszeń w tym zakresie (woj. podlaskie) lub były to wyłącznie pojedyncze przypadki (np. woj. kujawsko-pomorskie, woj. śląskie), prawdopodobne jest, iż część podmiotów odbierających odpady komunalne nie sprawdza odbieranych odpadów pod względem wywiązywania się mieszkańców z zadeklarowanej selektywnej zbiórki lub nie zgłasza wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta nieprawidłowości; podane wyżej liczby mogą nie oddawać rzeczywistej skali problemu. Duży odsetek gmin informował o nieprowadzeniu statystyk w przedmiotowym zakresie.

2.4.2. Etap wdrożenia przez gminy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. z 2019 r., poz. 2028), określa, poza rodzajami odpadów podlegającymi obowiązkowi selektywnego zbierania, również szczegółowy sposób zbierania tych frakcji oraz przesłanki umożliwiające uznanie wymogu selektywnego zbierania za spełniony.

W myśl § 3 ww. rozporządzenia selektywnie zbiera się następujące frakcje odpadów: papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne oraz odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. Odpady te należy zbierać w pojemnikach, ale dopuszcza się również zbieranie wybranych frakcji odpadów w workach, w sposób określony w § 4 tego rozporządzenia:

- 1) frakcje odpadów papieru, tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury – **pojemnik w kolorze niebieskim z napisem „Papier”**;
- 2) frakcje odpadów szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła – **pojemnik w kolorze zielonym, z napisem „Szkło”**. W przypadku zbierania odpadów w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, szkło bezbarwne – **pojemnik w kolorze białym z napisem „Szkło bezbarwne”**, a szkło kolorowe – **pojemnik w kolorze zielonym z napisem „Szkło kolorowe”**;
- 3) frakcje odpadów metali, w tym odpadów opakowaniowych z metali, odpady tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych oraz opakowania wielomateriałowe – **pojemnik w kolorze żółtym z napisem „Metale i tworzywa sztuczne”**;
- 4) frakcje odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów – **pojemnik w kolorze brązowym z napisem „Bio”**.

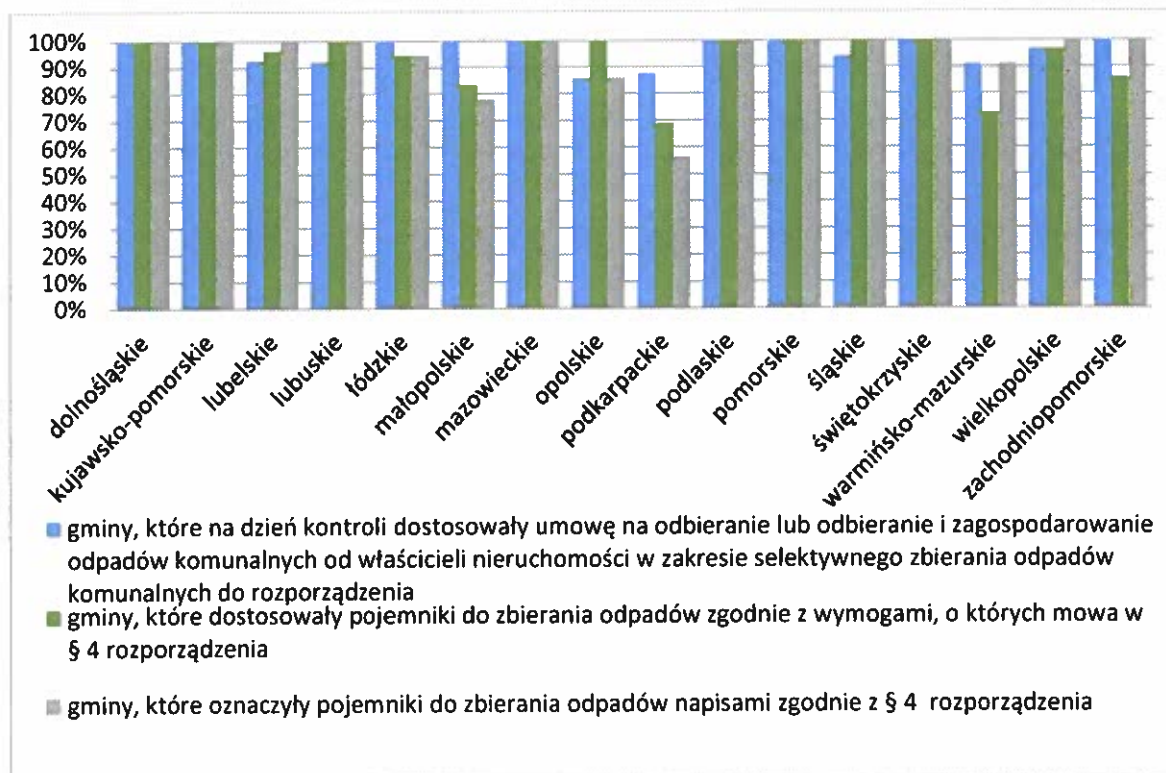
Ok. 97% gmin objętych cyklem kontrolnym na dzień kontroli dostosowało umowę na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych do przepisów rozporządzenia.

Zgodnie z § 6 pkt 1 ww. rozporządzenia pojemniki niespełniające wymogów należy dostosować do wymogów lub zastąpić pojemnikami spełniającymi wymagania, o których mowa powyżej w terminie nie dłuższym niż 5 lat od dnia wejścia w życie tego rozporządzenia, tj. nie

dłużej niż do dnia 1 lipca 2022 r. Z informacji uzyskanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, iż ok. **94%** skontrolowanych gmin na dzień kontroli dostosowało pojemniki do wymagań rozporządzenia.

W myśl § 6 pkt 2 pojemniki stosowane przed dniem wejścia w życie przedmiotowego rozporządzenia należy oznaczyć napisami, o których mowa powyżej, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia, co oznacza, że termin dostosowania tego obowiązku upłynął w dniu 1 stycznia 2018 r. W wyniku analizy wyników kontroli stwierdzono, że ok. **95%** gmin wywiązało się z tego obowiązku.

Szczegółowy sposób wywiązania się z powyższych obowiązków, w poszczególnych województwach, przedstawia ryc. 12.

Ryc. 12. Sposób wdrożenia przez gminy przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów

2.4.3. Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK)

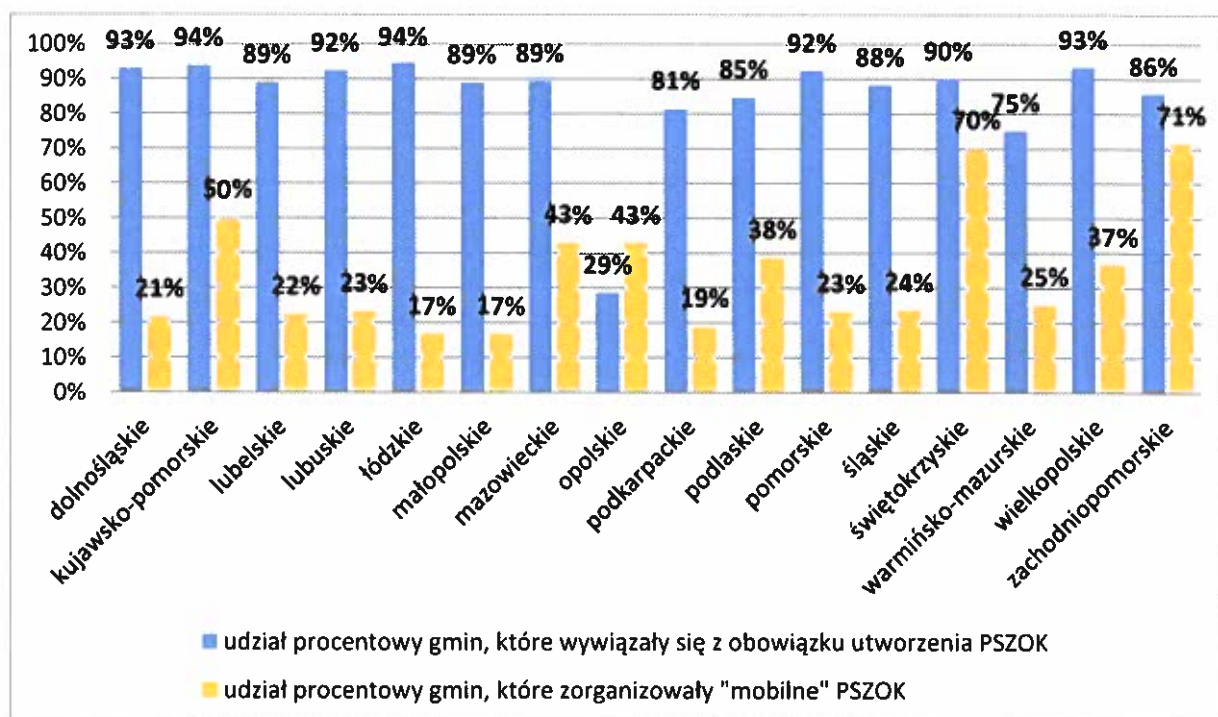
Z obowiązku utworzenia PSZOK (art. 3 ust. 2 pkt 6 u.c.p.g.) wywiązało się ok. **88%** skontrolowanych gmin, natomiast ok. **12%** gmin nie utworzyło PSZOK. Ponadto ok. **32%** gmin zorganizowało tzw. „mobilne punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych”, jako dodatkową możliwość przekazywania odpadów przez mieszkańców. Również większość gmin, które nie utworzyły stacjonarnych PSZOK (ok. **75%**), zapewniało mieszkańcom dostęp do mobilnych punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W części gmin mobilne PSZOK to okresowe zbiórki odpadów wielogabarytowych czy zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (np. kilka razy w ciągu roku). Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku utworzenia PSZOK oraz gmin, które zorganizowały „mobilne PSZOK” w poszczególnych województwach przedstawia ryc. 13.

PSZOK utworzyło 227 gmin i związków międzygminnych objętych cyklem kontrolnym. W 13 skontrolowanych gminach funkcjonuje więcej niż 1 PSZOK. W ok. 98% skontrolowanych gmin i związków międzygminnych PSZOK zostały utworzone w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy. Ok. 61% gmin prowadzi PSZOK samodzielnie lub przy pomocy własnych jednostek organizacyjnych, natomiast pozostałe ok. 39% gmin powierzyło prowadzenie PSZOK podmiotom zewnętrznym. Powyższą zależność przedstawiono na ryc. 14.

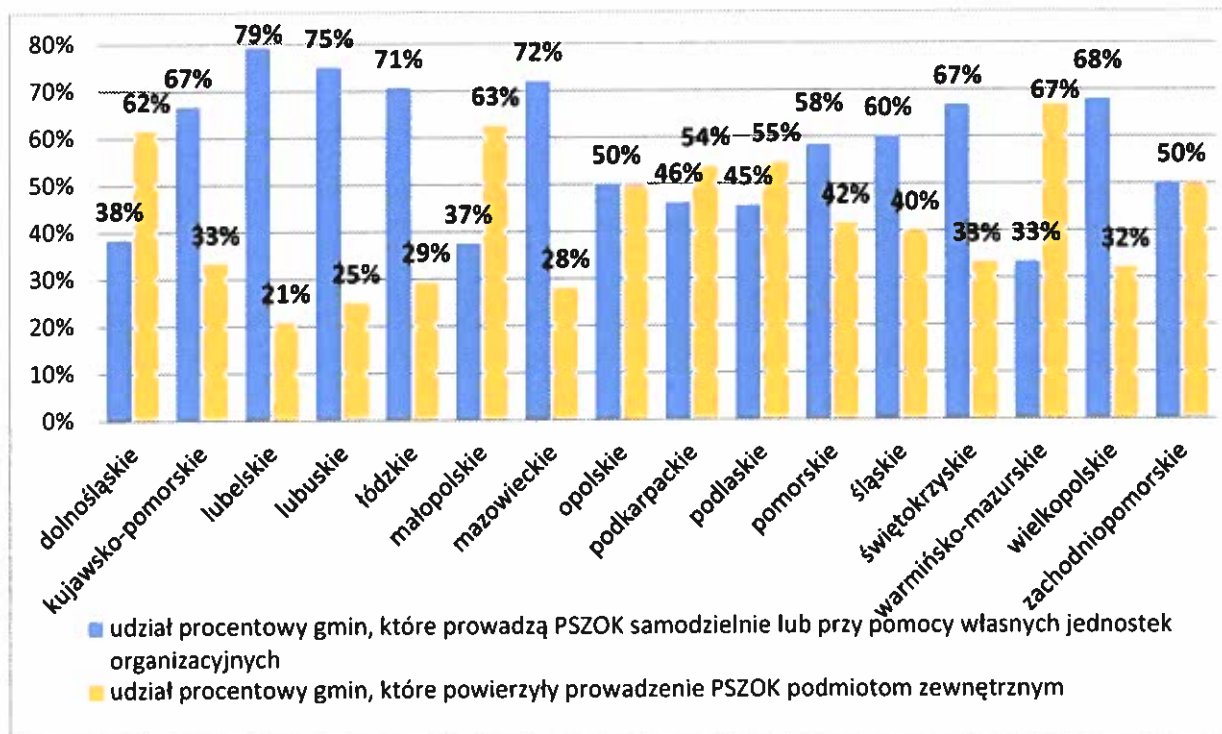
Jako główne przyczyny braku utworzenia PSZOK skontrolowane gminy wskazywały:

- 1) brak środków finansowych na utworzenie PSZOK;
- 2) problemy z wyznaczeniem odpowiedniej lokalizacji PSZOK.

W sumie 227 skontrolowanych gmin i związków międzygminnych utworzyło łącznie 251 PSZOK.

Ryc. 13. Udział procentowy gmin, które utworzyły PSZOK i zorganizowały „mobilne PSZOK”, w poszczególnych województwach

Ryc. 14. Zestawienie procentowe gmin, co do sposobu prowadzenia PSZOK, w poszczególnych województwach

2.5. Sprawozdawczość i zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji

2.5.1. Sprawozdawczość

Z obowiązku sporządzania rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za lata 2013-2018, przekazywanych do marszałka województwa i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wywiązały się wszystkie gminy objęte cyklem kontrolnym, z tym że z obowiązku terminowego przekazania sprawozdań (do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy – art. 9q ust. 2 u.c.p.g.) nie wywiązało się: za 2013 r. – 7 gmin, za 2014 r. – 1 gmina, za 2015 r. – 3 gminy, za 2016 r. – 1 gmina, za 2017 r. – 1 gmina, za 2018 r. – 3 gminy.

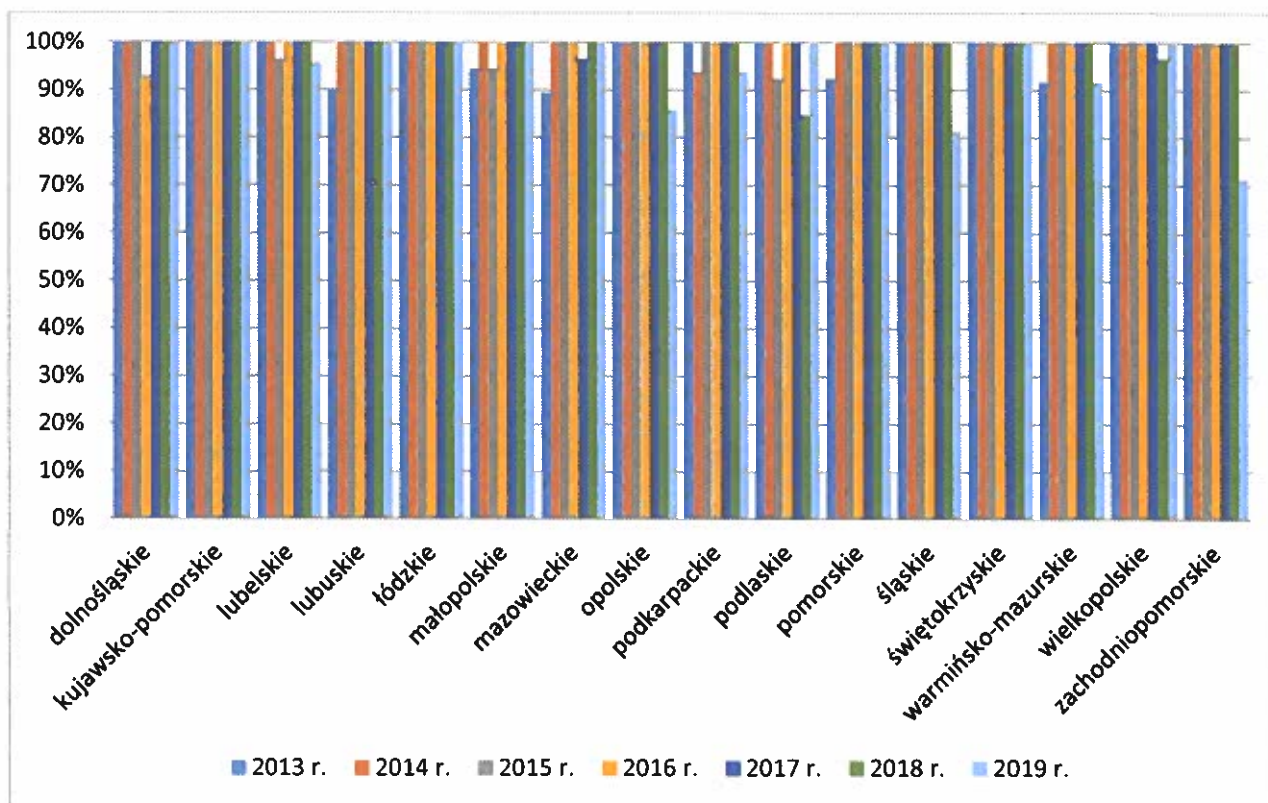
W 2020 r. ze względu na trwającą epidemię COVID-19 termin przedłożenia rocznych sprawozdań gmin z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2019 r. został przedłużony do dnia 31 października 2020 r. W związku z tym, że kontrole gmin rozpoczęły się już w marcu 2020 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska nie mieli możliwości zweryfikowania sprawozdań w części kontrolowanych gmin, w efekcie czego dane dotyczące realizacji obowiązków związanych z terminowym oraz rzetelnym przedłożeniem sprawozdania za ten okres są niepełne (dane pozyskane z ok. 88% gmin). Na dzień kontroli z obowiązku przedłożenia sprawozdania za 2019 r. nie wywiązało się 9 skontrolowanych gmin.

Powyższe dane wskazują, że odsetek gmin, które nie wywiązują się z obowiązku terminowego przekazania rocznego sprawozdania na przestrzeni lat 2013-2019 jest stosunkowo niski i wynosi średnio do 4%. Czynnikiem mobilizującym gminy do takiego sposobu realizacji

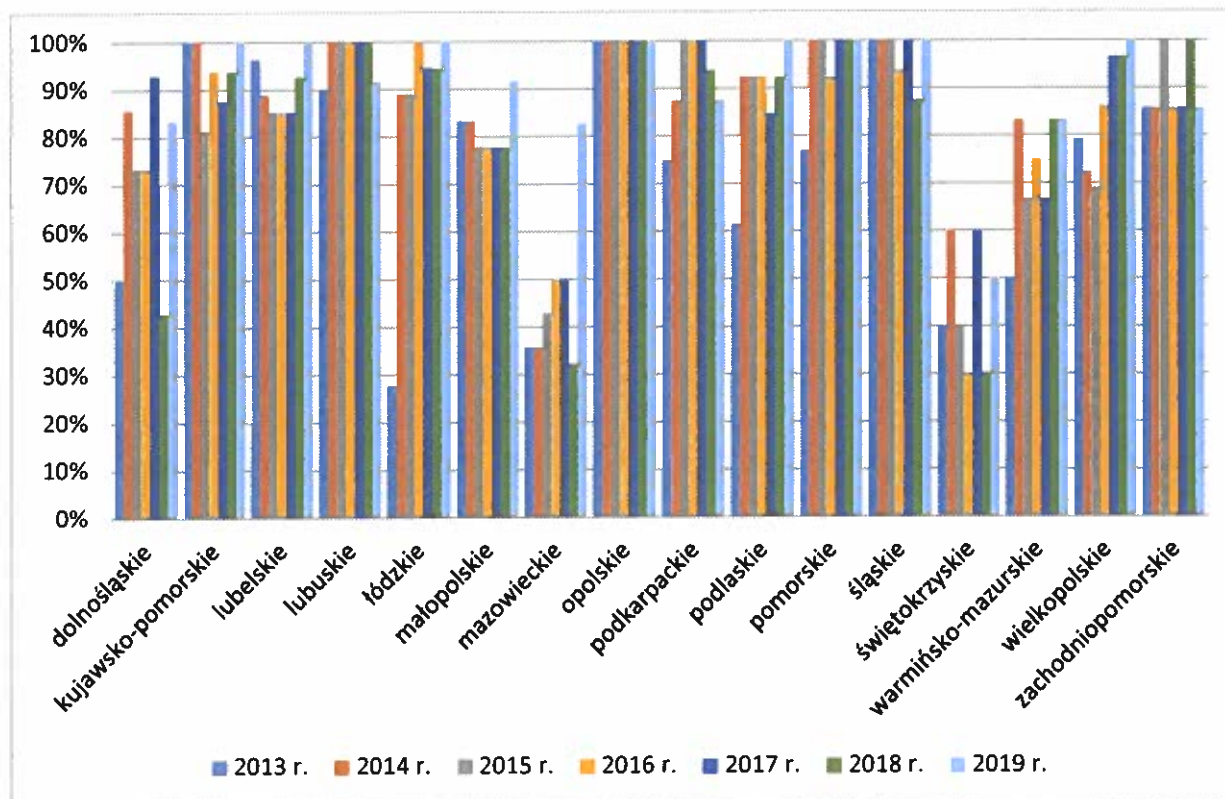

obowiązku mogą być sankcje w wysokości 100 zł za każdy dzień opóźnienia. Wobec gmin, które przekazały sprawozdanie po ustawowym terminie nałożono administracyjne kary pieniężne w trybie art. 9z ust. 1 u.c.p.g. Udział procentowy gmin, które terminowo przekazały sprawozdania do obydwu organów, w poszczególnych województwach, w latach 2013-2019 przedstawia ryc. 15.

Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi zostały sporządzone rzetelnie przez ok. 71% skontrolowanych gmin za 2013 r., ok. 82% gmin za 2014 r., ok. 79% gmin za 2015 r., ok. 83% gmin za 2016 r., ok. 85% gmin za 2017 r., ok. 81% za 2018 r. oraz ok. 91% gmin za 2019 r. Pozostała część skontrolowanych gmin była wzywana przez marszałków województw bądź wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, od jednego do kilku razy, do usunięcia nieprawidłowości w sprawozdaniach. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które rzetelnie sporządziły sprawozdania w latach 2013-2019, w poszczególnych województwach, przedstawia ryc. 16.

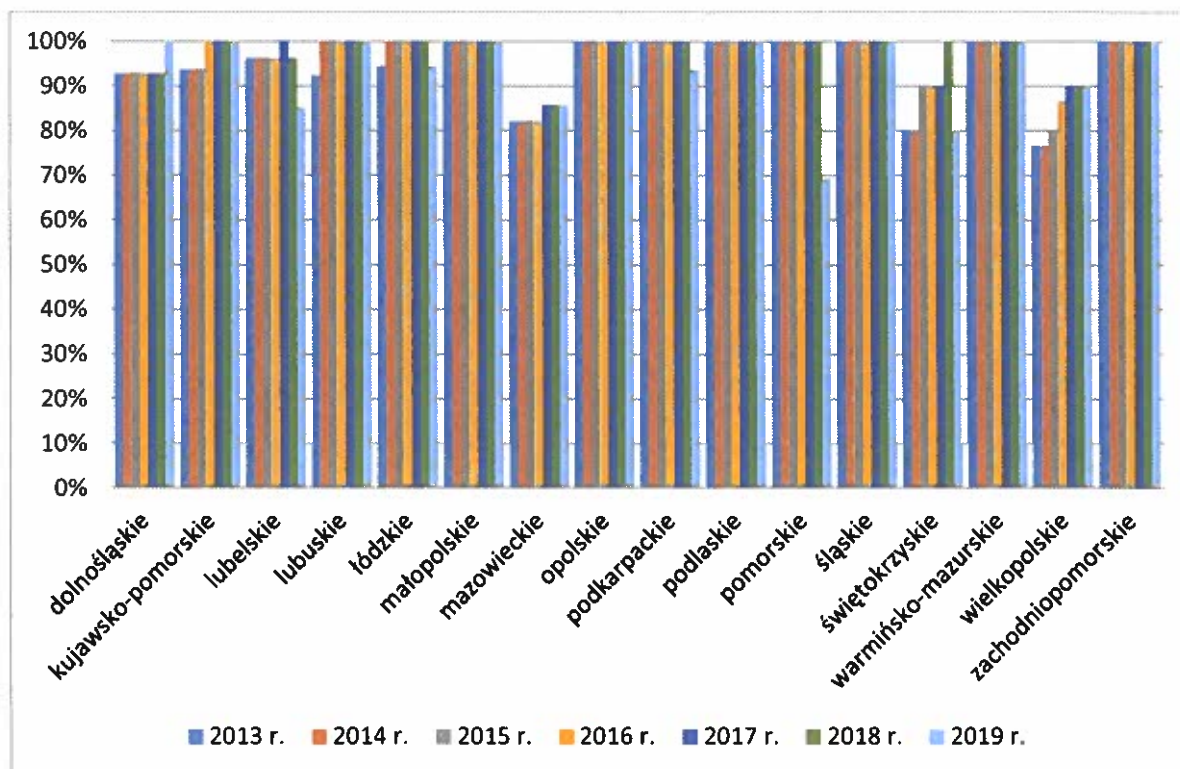

Ryc. 15. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które terminowo przekazały sprawozdanie, o którym mowa w art. 9q u.c.p.g. w poszczególnych województwach, w latach 2013-2019

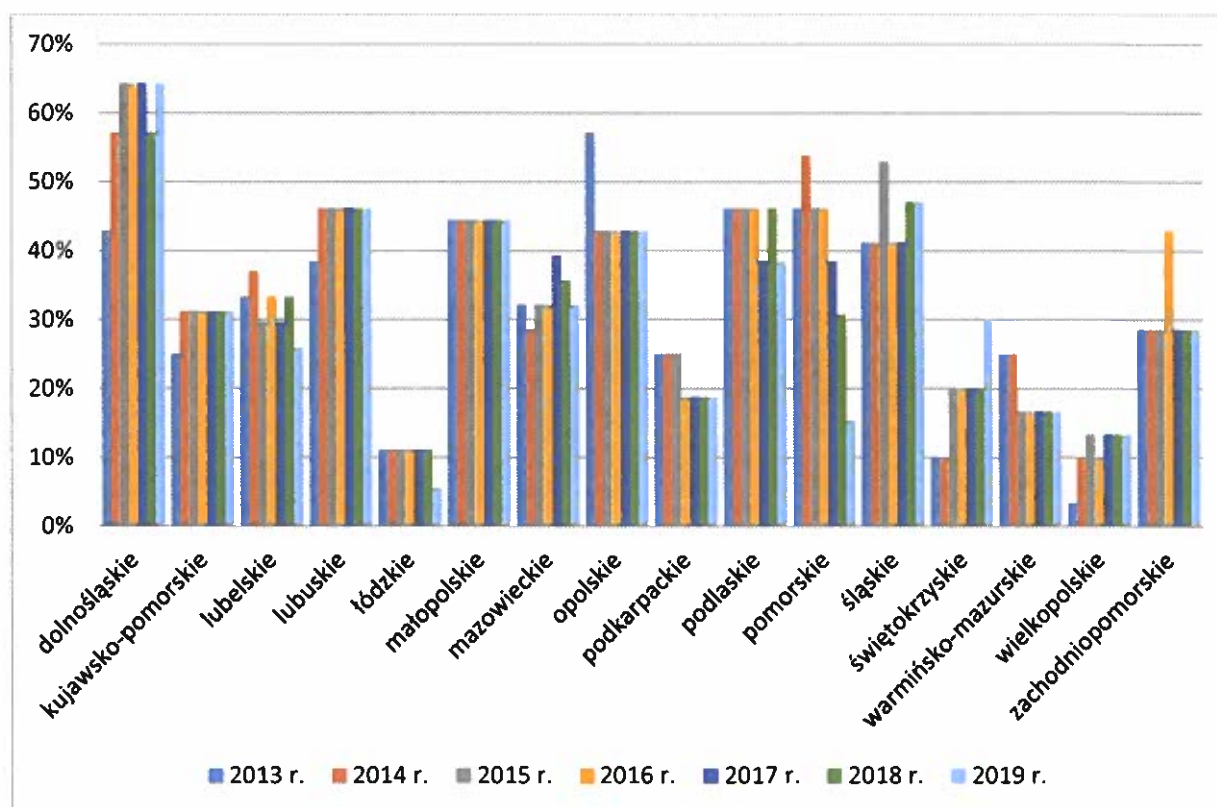

Ryc. 16. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które rzetelnie sporządziły sprawozdania w podziale na poszczególne województwa, w latach 2013-2019

W wyniku kontroli stwierdzono także, że znaczny odsetek gmin deklarował weryfikację sprawozdania roczne (wcześniej odpowiednio półroczne i kwartalne) sporządzanych i przekazywanych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. W 2013 r. było to ok. 93% gmin, w 2014 r. – ok. 93% gmin, w 2015 r. – ok. 94% gmin, w 2016 r. – ok. 95% gmin, w 2017 r. - ok. 97%, w 2018 r. - ok. 97%, w 2019 r. – ok. 94% gmin objętych cyklem kontrolnym (art. 9n u.c.p.g.). Udział procentowy gmin, które weryfikowały przedmiotowe sprawozdania, w poszczególnych województwach, został przedstawiony na ryc. 17. Zdecydowanie mniejszy odsetek skontrolowanych gmin w celu weryfikacji sprawozdań, wzywał podmioty do przedłożenia dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających osiągnięcie określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (część z gmin również otrzymywała przedmiotową dokumentację na bieżąco). W latach 2013-2019 było to średnio ok. 30-33% skontrolowanych gmin. Udział procentowy gmin, które celem weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach wzywały podmioty do okazania odpowiednich dokumentów przedstawia ryc. 18.

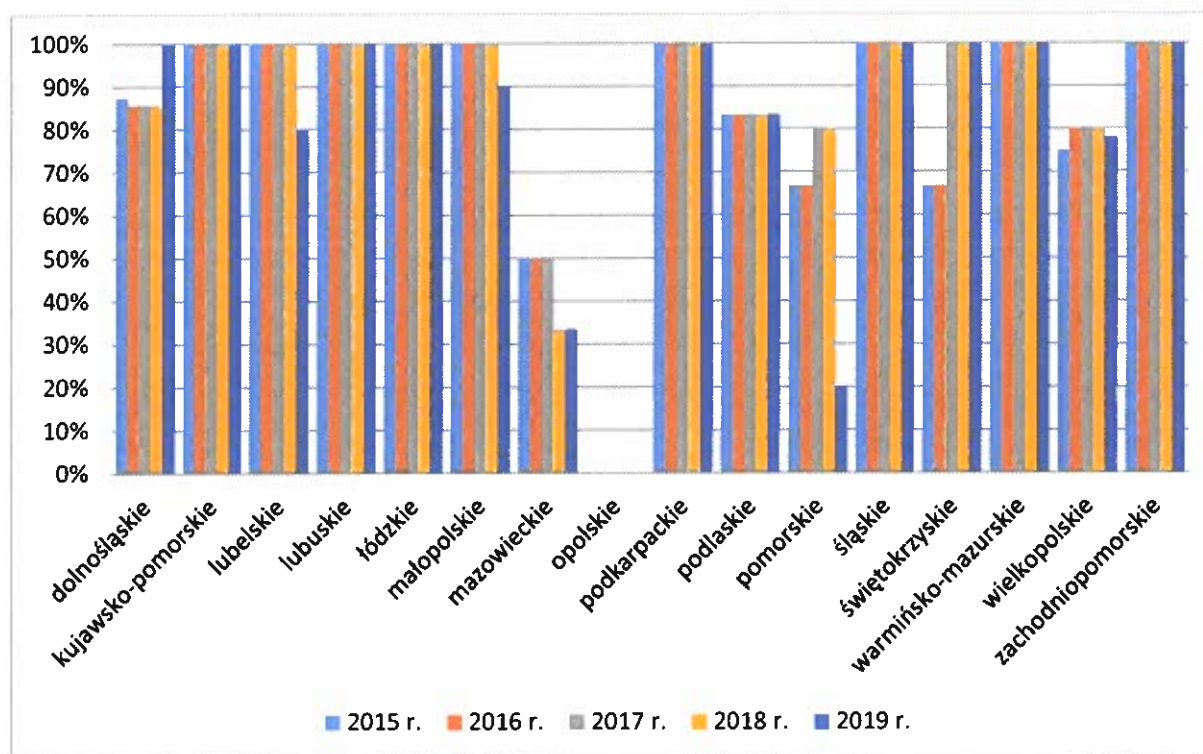
Ryc. 17. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które deklarowały weryfikację sprawozdań, w poszczególnych województwach

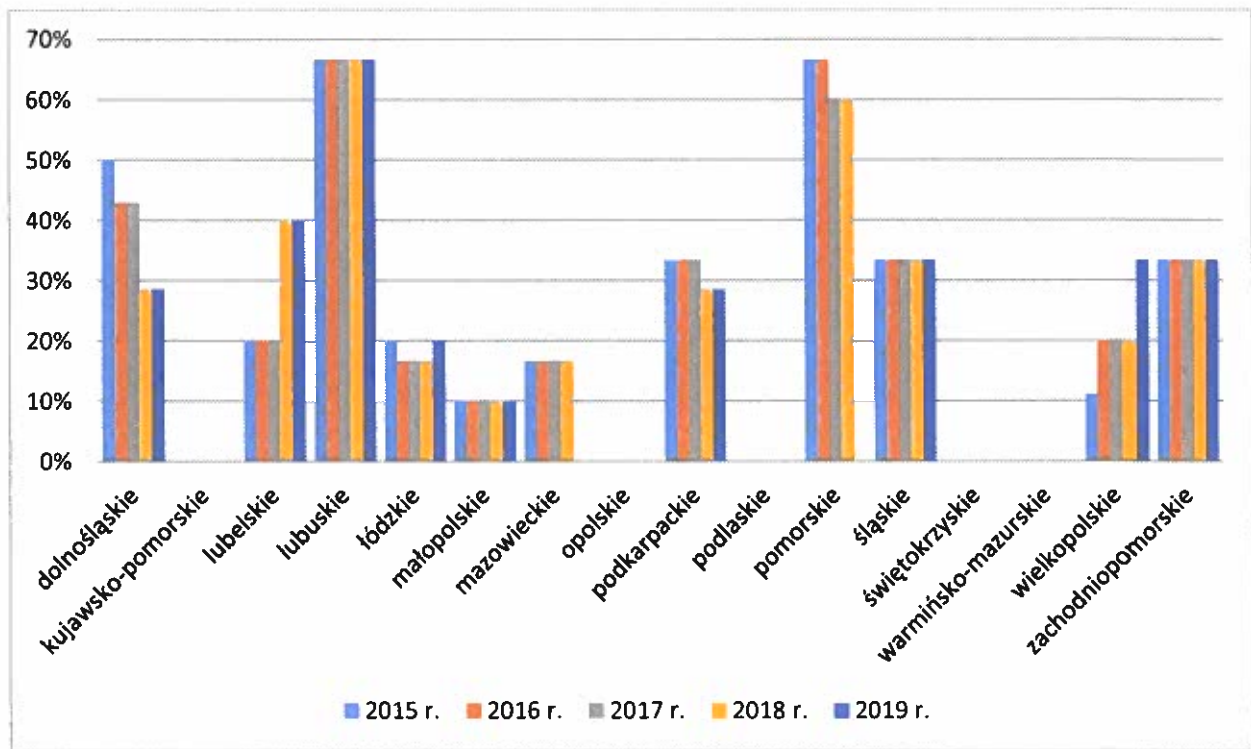
Ryc. 18. Udział procentowy gmin, które celem weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach wzywały podmioty do okazania określonych dokumentów, w poszczególnych województwach

W toku kontroli ustalono dodatkowo, że nieliczne skontrolowane gminy wymierzają kary pieniężne przedsiębiorcom wpisanym do rejestru działalności regulowanej za nierzetelne sporządzanie sprawozdań (art. 9x ust. 1 pkt 4 u.c.p.g.). W 2015 r. przedmiotową karę wymierzyła Gmina Trzcianka - woj. wielkopolskie, w 2016 r. 2 gminy (Gmina Tarczyn - woj. mazowieckie, oraz Gmina Kolno - woj. warmińsko-mazurskie), w 2017 r. 5 gmin (Miasto Rybnik - woj. śląskie, Miasto Elbląg - woj. warmińsko-mazurskie oraz Gmina Trzcianka - woj. wielkopolskie), w 2018 r. 8 gmin (Gmina Tarczyn - woj. mazowieckie, Gmina Orla - woj. podlaskie, czterokrotnie Miasto Skarżysko-Kamienna - woj. świętokrzyskie, Gmina Mieścisko i Gmina Trzcianka - woj. wielkopolskie), w 2019 r. 1 gmina (Miasto Elbląg - woj. warmińsko-mazurskie).

W trakcie prowadzonych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska ustalili, że roczne sprawozdania sporządzane przez prowadzących punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (z wyłączeniem PSZOK prowadzonych samodzielnie przez gminy), (zgodnie z deklaracją gmin) były weryfikowane w 2015 r. przez ok. 87% gmin, w 2016 r. – ok. 88% gmin, w 2017 r. – ok. 90% gmin, w 2018 r. - ok. 89%, a w 2019 r. – ok. 84% gmin objętych cyklem kontrolnym (art. 9na u.c.p.g.). Udział procentowy gmin, które weryfikowały sprawozdania, w poszczególnych województwach, został przedstawiony na ryc. 19. Mniejszy odsetek skontrolowanych gmin, w celu weryfikacji sprawozdań, wzywał podmioty do przedłożenia dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów. W latach 2015-2019 było to średnio ok. 18-23% skontrolowanych gmin. Udział procentowy gmin, które celem weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach półrocznych wzywały podmioty do okazania odpowiednich dokumentów przedstawia ryc. 20.

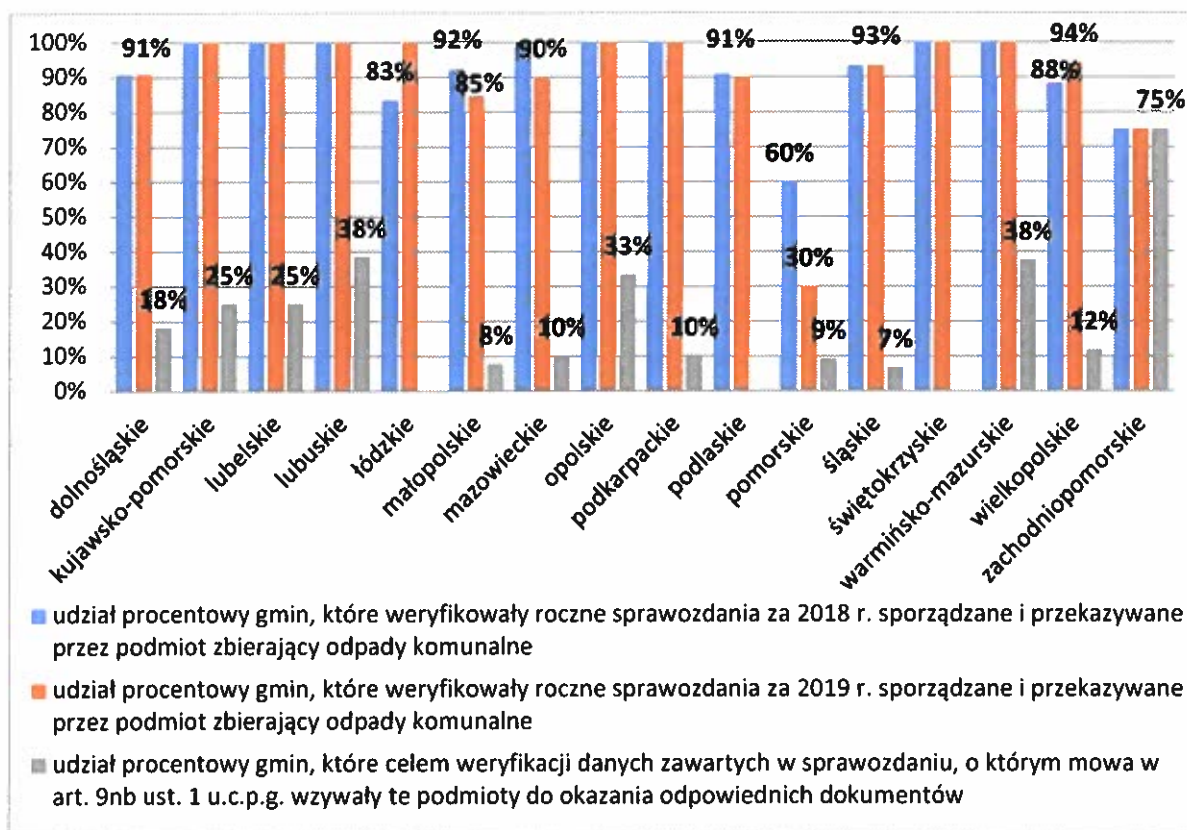

Ryc. 19. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które deklarowały weryfikację sprawozdań przekazywanych przez podmioty prowadzące PSZOK, w poszczególnych województwach

Ryc. 20. Udział procentowy gmin, które celem weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach podmiotów prowadzących PSZOK wzywały podmioty do okazania określonych dokumentów, w poszczególnych województwach

W trakcie cyklu kontrolnego ustalono również, że roczne sprawozdania podmiotów zbierających odpady komunalne, z wyłączeniem podmiotu prowadzącego PSZOK oraz podmiotu zbierającego odpady komunalne przyjmującego odpady komunalne od innego zbierającego odpady komunalne, (zgodnie z deklaracją gmin) były weryfikowane w 2018 r. przez ok. 92% gmin oraz przez ok. 91% gmin w 2019 r. Zdecydowanie mniejszy odsetek gmin (ok. 17%) w celu weryfikacji sprawozdań, faktycznie wzywał te podmioty do przedłożenia dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów. Udział procentowy gmin, które weryfikowały sprawozdania oraz wzywały podmioty do okazania odpowiednich dokumentów przedstawia ryc. 21.

Ryc. 21. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które weryfikowały sprawozdania oraz wzywały podmioty do okazania odpowiednich dokumentów, w poszczególnych województwach

W wyniku analizy ustalono, że na terenie 155 skontrolowanych gmin działalność prowadzi 420 podmiotów zbierających odpady komunalne, z wyłączeniem podmiotów prowadzących PSZOK oraz podmiotów zbierających odpady komunalne przyjmujących je od innych zbierających. W przypadku części gmin, liczba podmiotów zbierających odpady szacowana była wyłącznie na podstawie wpływającej sprawozdawczości, natomiast część gmin, która nie otrzymała sprawozdań nie posiadała informacji na temat takich podmiotów. W konsekwencji powyższego liczba podmiotów zbierających odpady komunalne na terenie skontrolowanych gmin jest niedoszacowana. Należy zaznaczyć, iż gmina posiada narzędzia kontrolne oraz instrumenty prawne do zdyscyplinowania podmiotów zbierających odpady komunalne do wywiązywania się z obowiązków przekazywania sprawozdań w postaci administracyjnych kar pieniężnych (art. 9xaa u.c.p.g.).

2.5.2. Sporządzanie analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie (art. 9tb u.c.p.g.)

Do zadań gminy w myśl art. 3 ust. 10 u.c.p.g. należy sporządzanie corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, której celem jest weryfikacja możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. Art. 9tb tej ustawy określa szczegółowe zagadnienia, jakie powinna objąć analiza, tj.:

- 1) możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych;

- 2) potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi;
- 3) koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych w podziale na wpływy, wydatki i nadwyżki z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- 4) liczbę mieszkańców;
- 5) liczbę właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1, w imieniu których gmina powinna podjąć działania, o których mowa w art. 6 ust. 6-12;
- 6) ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy;
- 7) ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i bioodpadów stanowiących odpady komunalne, odbieranych z terenu gminy oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych;

Przedmiotowa analiza powinna zostać sporządzona i udostępniona na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej urzędu gminy za poprzedni rok kalendarzowy w terminie do dnia 30 kwietnia.

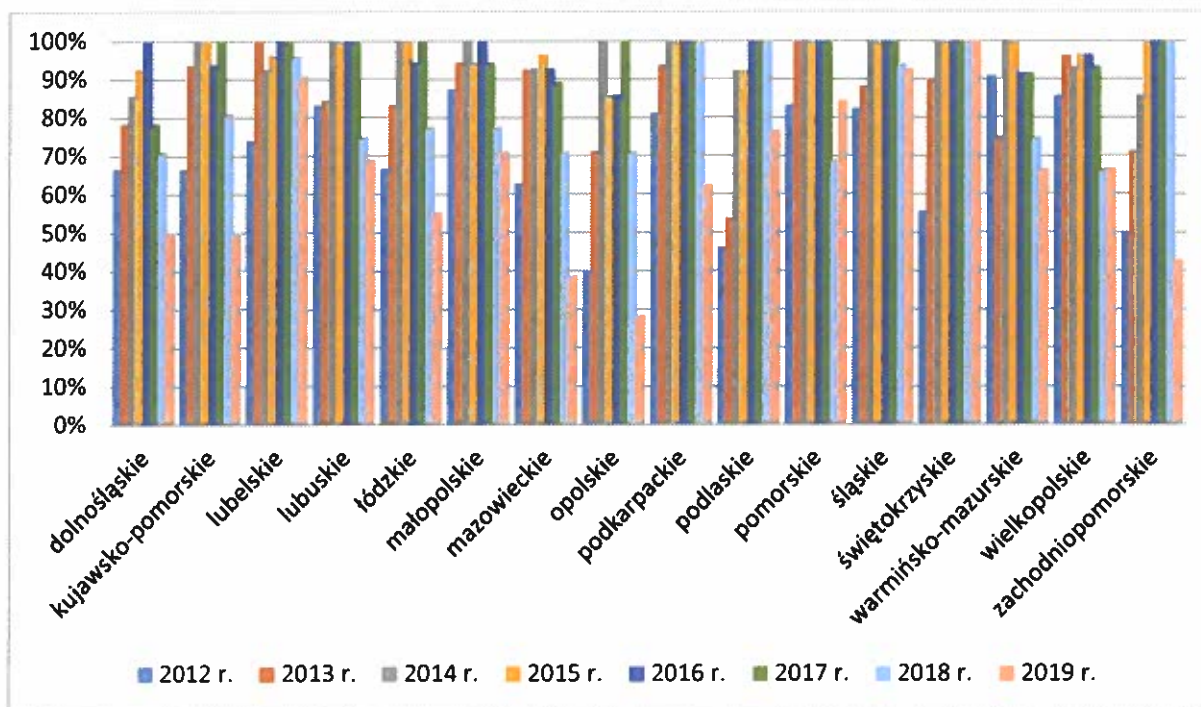
Na podstawie wyników kontroli stwierdzono, że z obowiązku terminowego sporządzenia oraz udostępnienia analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi wywiązało się w 2013 r. – ok. 65% gmin objętych cyklem kontrolnym, w 2014 r. – ok. 76% gmin, w 2015 r. – ok. 84% gmin, w 2016 r. – ok. 86% gmin, w 2017 r. - ok. 89% gmin, w 2018 r. - ok. 89% gmin, w 2019 r. ok. 83% skontrolowanych gmin.

2.5.3. Zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

- 1) Z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła zgodnie z tabelą nr 1 w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2167), a wcześniej zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 645), wywiązało się:
  - a) w 2012 r. – ok. 73% skontrolowanych gmin (wymagany poziom 10%)
  - b) w 2013 r. – ok. 88% skontrolowanych gmin (wymagany poziom 12%)
  - c) w 2014 r. – ok. 96% skontrolowanych gmin (wymagany poziom 14%)
  - d) w 2015 r. – ok. 97% skontrolowanych gmin (wymagany poziom 16%)
  - e) w 2016 r. – ok. 97% skontrolowanych gmin (wymagany poziom 18%)
  - f) w 2017 r. – ok. 96% skontrolowanych gmin (wymagany poziom 20%)
  - g) w 2018 r. – ok. 82% skontrolowanych gmin (wymagany poziom 30%)
  - h) w 2019 r. – ok. 66% skontrolowanych gmin (wymagany poziom 40%)

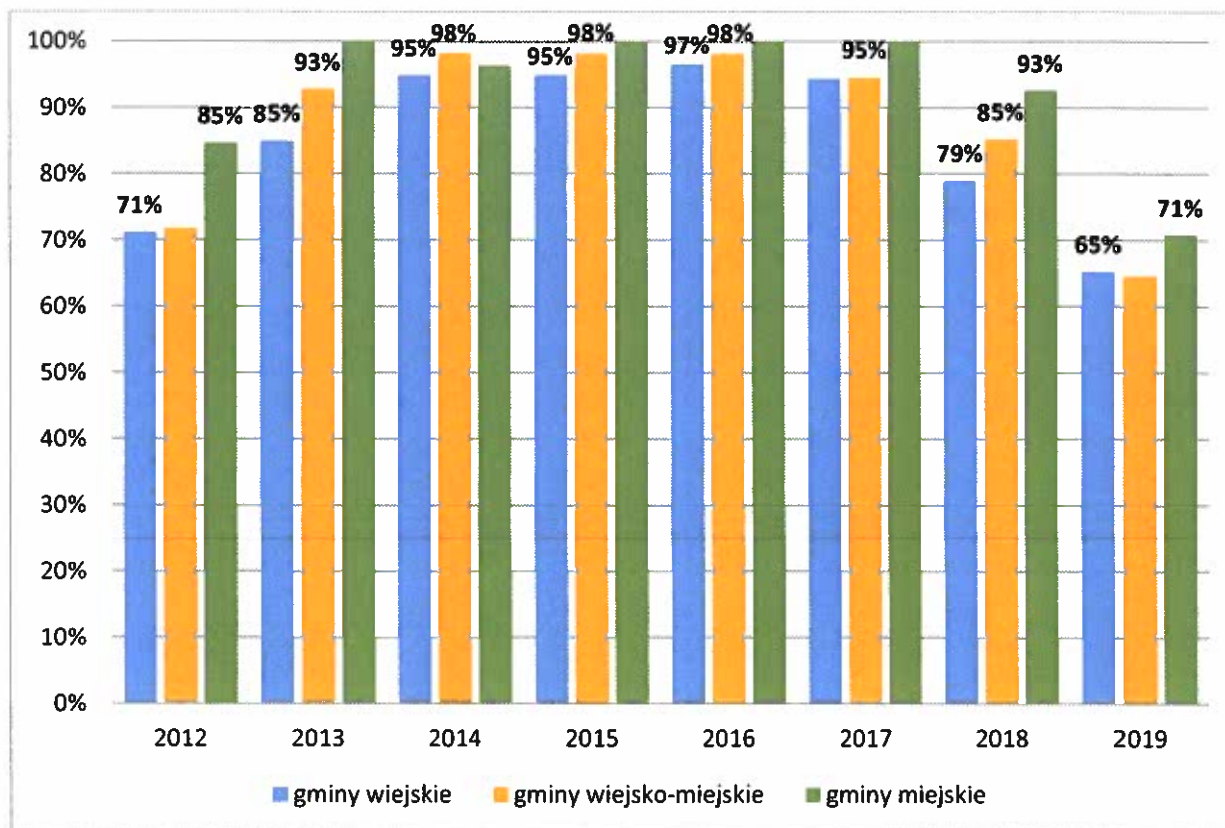
Analizując powyższe dane można zaobserwować, iż od 2018 r. nastąpił istotny spadek liczby gmin, które wywiązały się z ww. obowiązku, w stosunku do lat 2014-2017. Wynika on ze znaczącego wzrostu wysokości wymaganego poziomu od 2018 r. (aż o 20% na przestrzeni 2 lat - z 20% na 30% w 2018 r. oraz z 30% do 40% w 2019 r.).

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w poszczególnych województwach w latach 2012–2019 przedstawia ryc. 22. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z przedmiotowego obowiązku, w latach 2012–2019, w zależności od charakteru gminy (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie) został przedstawiony na ryc. 23.

Ryc. 22. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w latach 2012-2019, w poszczególnych województwach

Ryc. 23. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, w latach 2012-2019, w zależności od charakteru gminy

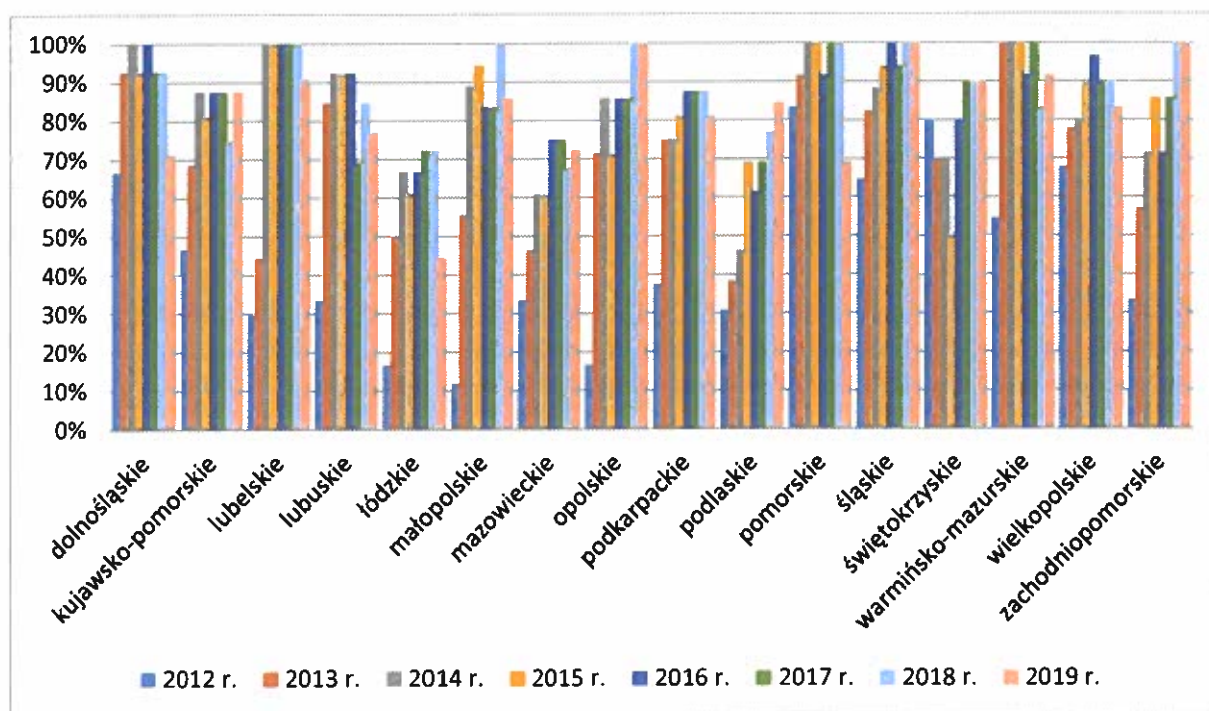
2) Z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych zgodnie z tabelą nr 2 w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2167), a wcześniej zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 645), wywiązało się:

- a) w 2012 r. – ok. **43%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **30%**)
- b) w 2013 r. – ok. **67%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **36%**)
- c) w 2014 r. – ok. **82%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **38%**)
- d) w 2015 r. – ok. **83%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **40%**)
- e) w 2016 r. – ok. **87%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **42%**)
- f) w 2017 r. – ok. **87%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **45%**)
- g) w 2018 r. – ok. **88%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)
- h) w 2019 r. – ok. **83%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **60%**)

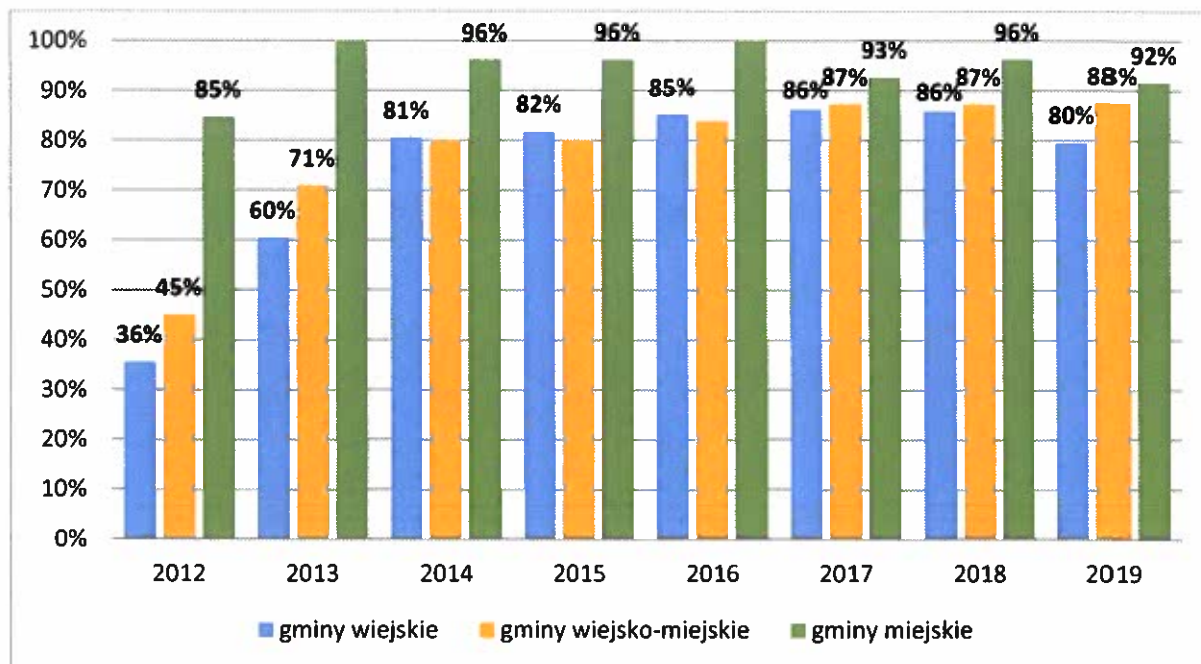
Znaczny odsetek skontrolowanych gmin nie odbierał odpadów budowlanych i rozbiórkowych od mieszkańców. W 2012 r. było to ok. **51%** gmin objętych cyklem, w 2013 r. – ok. **29%**, w 2014 r. – ok. **16%**, w 2015 r. – ok. **15%** w 2016 r. – ok. **11%**, w 2017 r. – ok. **11%**, w 2018 r. – ok. **9%**, w 2019 r. – ok. **11%** skontrolowanych gmin. Skutkiem tego był brak podstaw

do obliczenia przez gminy poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Mogło to mieć związek z wykorzystywaniem tego typu odpadów przez mieszkańców we własnym zakresie, np. do utwardzania dróg wewnętrznych lub zagospodarowania ich przez podmioty świadczące usługi remontowe bądź pozbywania się odpadów w sposób nielegalny. W takich przypadkach odpady te nie były również przekazywane do PSZOK.

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w poszczególnych województwach, w latach 2012-2019, przedstawia ryc. 24. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z przedmiotowego obowiązku, w zależności od charakteru gminy (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie), został przedstawiony na ryc. 25.

Ryc. 24. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, w latach 2012-2019, w poszczególnych województwach

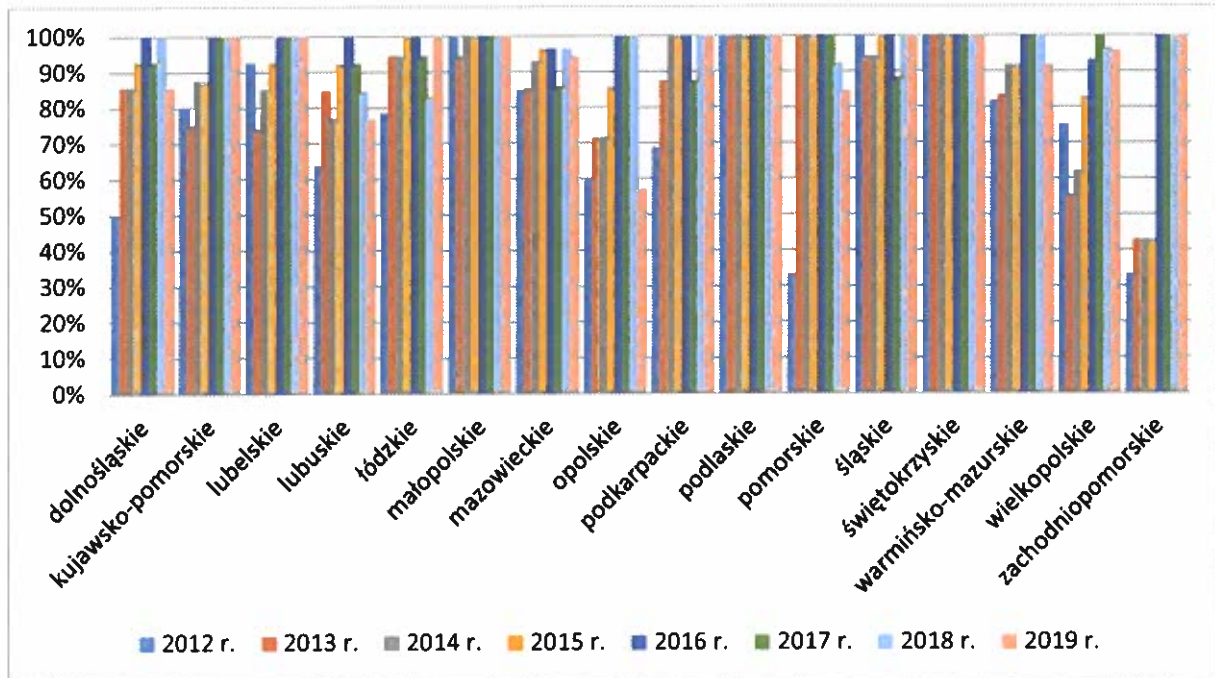
Ryc. 25. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, w latach 2012-2019, w zależności od charakteru gminy

3) Z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania zgodnie z tabelą w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r. poz. 676) oraz z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017 r., poz. 2412), wywiązało się:

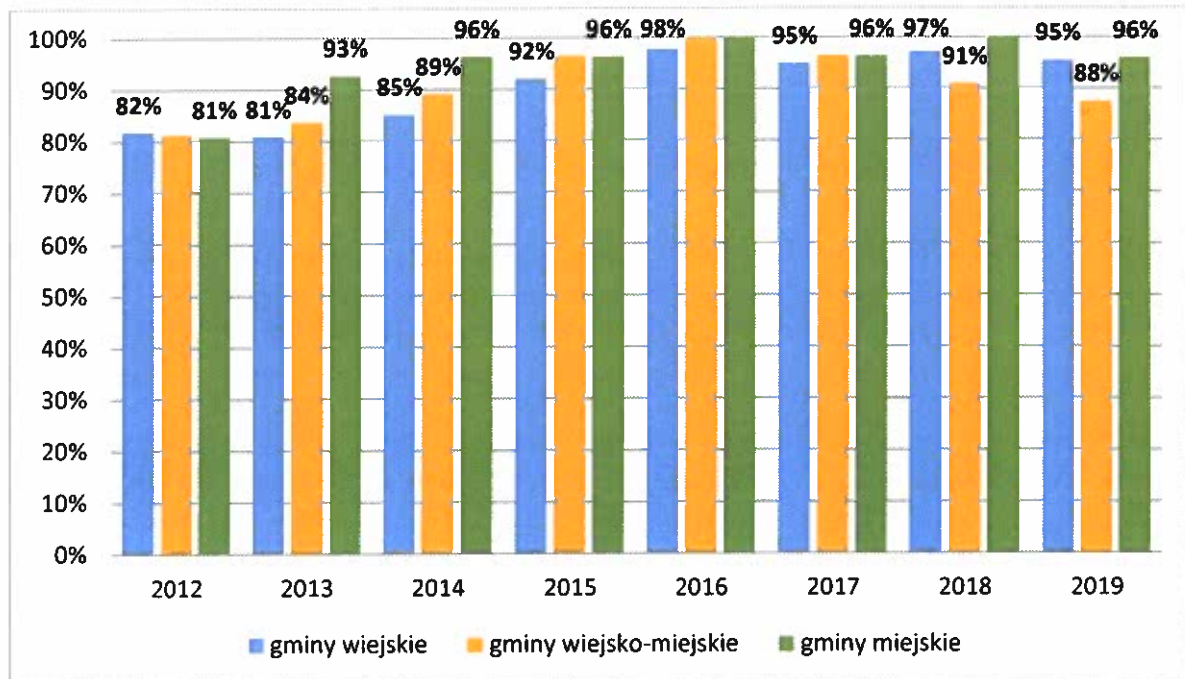
- a) w 2012 r. – ok. **80%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **75%**)
- b) w 2013 r. – ok. **83%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)
- c) w 2014 r. – ok. **87%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)
- d) w 2015 r. – ok. **93%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)
- e) w 2016 r. – ok. **99%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **45%**)
- f) w 2017 r. – ok. **96%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **45%**)
- g) w 2018 r. – ok. **97%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **40%**)
- h) w 2019 r. – ok. **94%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **40%**)

Powyższe dane wskazują na systematyczny wzrost liczby gmin wywiązujących się z przedmiotowego obowiązku. Na obniżenie poziomu ograniczenia odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska może mieć wpływ zmniejszenie masy odpadów biodegradowalnych zawartych w zmieszanych odpadach komunalnych, poprzez ich selektywną zbiórkę i odrębne zagospodarowanie w dedykowanych instalacjach w coraz większej liczbie gmin, zagospodarowywanie tych odpadów przez mieszkańców „u źródła” w przydomowych kompostownikach oraz odpowiedni poziom stabilizacji frakcji podsitowej 0-80 mm, prowadzonej w instalacjach do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów.

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, w poszczególnych województwach, w latach 2012-2019, przedstawiono na ryc. 26. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z przedmiotowego obowiązku w zależności od charakteru gminy (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie) został przedstawiony na ryc. 27.

Ryc. 26. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, w latach 2012-2019, w poszczególnych województwach

Ryc. 27. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, w latach 2012-2019, w zależności od charakteru gminy

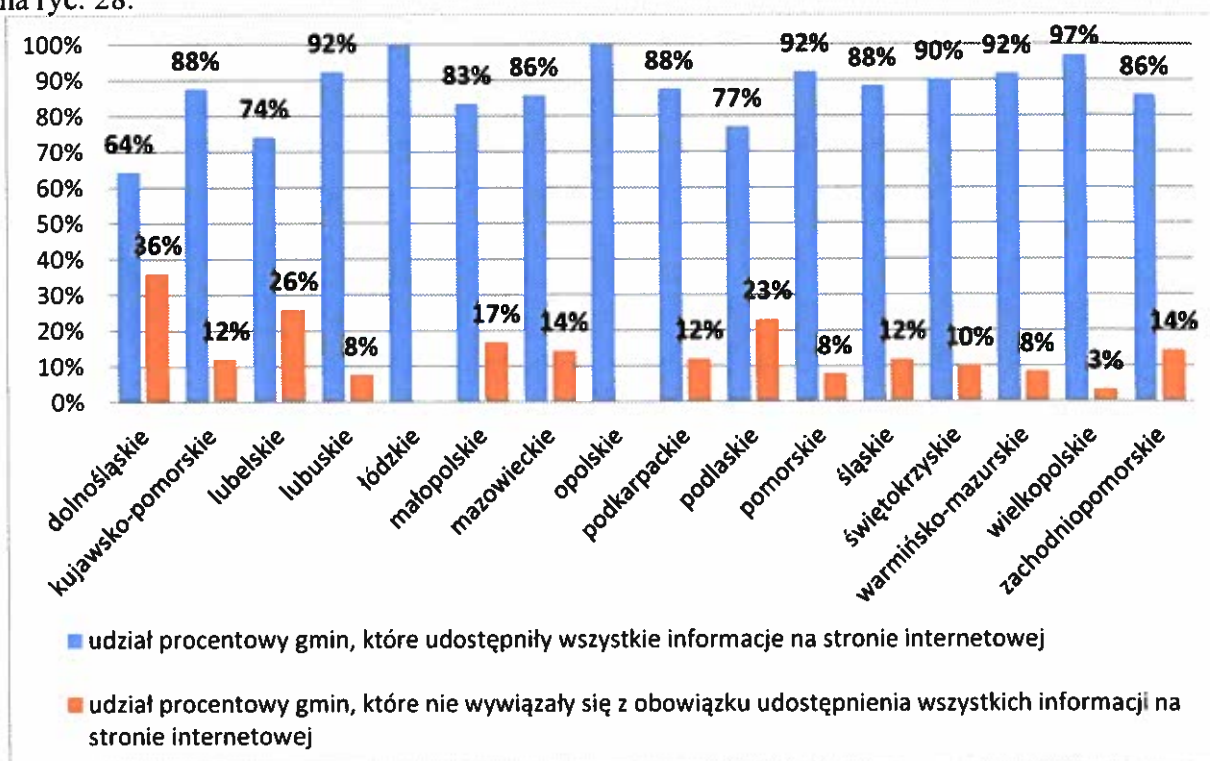
2.6. Obowiązek udostępniania na stronie internetowej urzędu gminy informacji wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g.

Jednym z obowiązków gminy jest udostępnianie na stronie internetowej urzędu gminy oraz w sposób zwyczajowo przyjęty informacji wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g.

Z ww. obowiązku wywiązało się ok. 88% skontrolowanych gmin, natomiast pozostałe ok. 12% gmin nie zamieściły na stronie internetowej wymaganych informacji lub udostępniły część wymaganych informacji. Najczęściej nie zostały udostępnione informacje:

- 1) o osiągniętych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów oraz o poziomach ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania;
- 2) o punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), w tym godzinach otwarcia, adresie siedziby podmiotu prowadzącego PSZOK;
- 3) o miejscach zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania;

Sposób wywiązywania się z powyższego obowiązku, z podziałem na województwa, przedstawiono na ryc. 28.

Ryc. 28. Sposób wywiązywania się z obowiązku udostępniania informacji na stronach internetowych skontrolowanych gmin, w poszczególnych województwach

2.7. Działalność informacyjna i edukacyjna

Z obowiązku prowadzenia działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, wynikającego z art. 3 ust. 2 pkt 8 i pkt 9 u.c.p.g., nie wywiązała się jedna gmina – Małomice w woj. lubuskim. Po wydaniu przez Lubuskiego WIOŚ zarządzenia pokontrolnego oraz wszczęciu postępowania w sprawie

wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za niestworzenie warunków niezbędnych do utrzymania czystości i porządku poprzez niewykonanie obowiązków wskazanych w art. 3 ust. 2 pkt 8-10, gmina Małomice podjęła działania naprawcze, które skutkowały usunięciem naruszeń.

Wyniki przeprowadzonych kontroli wskazują, że zarówno zakres prowadzonych działań informacyjnych i edukacyjnych, jak i sposób ich realizacji znacząco różnią się w poszczególnych gminach. Część gmin ogranicza się do zamieszczenia informacji na stronie internetowej urzędu gminy lub w Biuletynie Informacji Publicznej, ewentualnie do rozprowadzania wśród mieszkańców ulotek informacyjnych i/lub poradników na temat prawidłowej gospodarki odpadami, w szczególności przy okazji zmian wprowadzanych w systemie. W części gmin organizowane są także spotkania i zebrania z mieszkańcami. Niektóre gminy podejmują systematyczne i różnorodne działania w celu właściwego informowania i edukacji różnych grup społecznych w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami. Jako przykłady dobrych praktyk można wskazać m.in.:

- promowanie selektywnej zbiórki odpadów wśród mieszkańców podczas wydarzeń lokalnych;
- konkursy dla dzieci i młodzieży związane z tematyką wykorzystania odpadów oraz ochrony środowiska;
- warsztaty i prelekcje w szkołach dotyczące ekologii, w tym prawidłowego segregowania odpadów;
- organizowanie akcji typu „sprzątanie świata”;
- zbiórki makulatury, baterii, nakrętek prowadzone na terenie szkół;
- organizowanie akcji umożliwiających wymianę odpadów (w tym sprzętu elektrycznego i elektronicznego) m.in. na sadzonki roślin;
- organizowanie wycieczek do zakładów zagospodarowania odpadów, pikników i warsztatów ekologicznych;
- utworzenie ścieżki dydaktycznej na zamkniętym składowisku;
- publikacje artykułów w lokalnej prasie na tematy związane z gospodarką odpadami oraz ochroną środowiska, bajek dla dzieci o tej tematyce, nagrywanie filmików edukacyjnych mających na celu zwiększanie świadomości społeczeństwa.

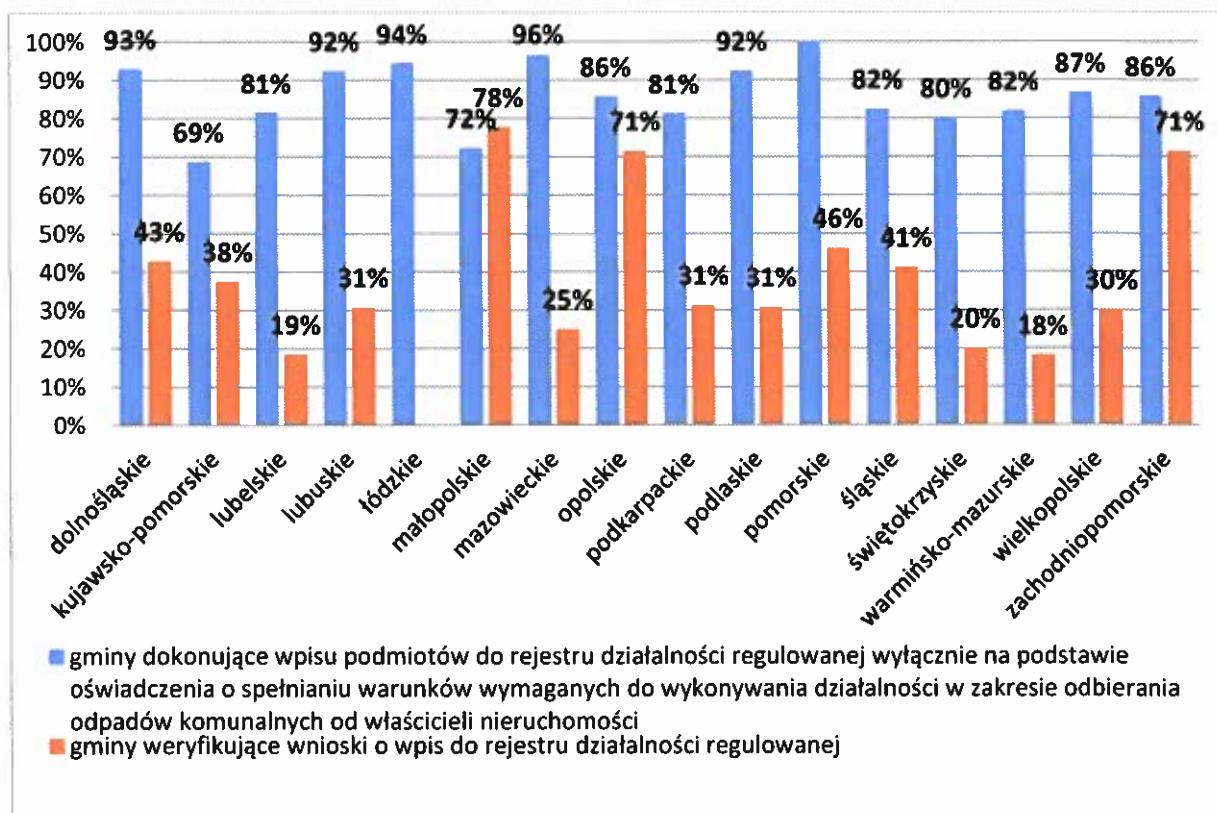
Powyższe działania pełnią istotną rolę w edukacji ekologicznej społeczeństwa związanej m. in. z właściwym gospodarowaniem odpadami i jednocześnie przekładają się na zwiększanie świadomości w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska. Szczególnie cenna jest różnorodność tych działań, gdyż gwarantuje dotarcie do różnych grup społecznych. Zasadne jest zatem aktywizowanie różnych form działań edukacyjnych, informacyjnych i dydaktycznych, w tym opartych o bezpośredni kontakt z mieszkańcami, w celu uświadamiania pozytywnych skutków podejmowanych działań proekologicznych.

2.8. Obowiązek prowadzenia rejestru działalności regulowanej

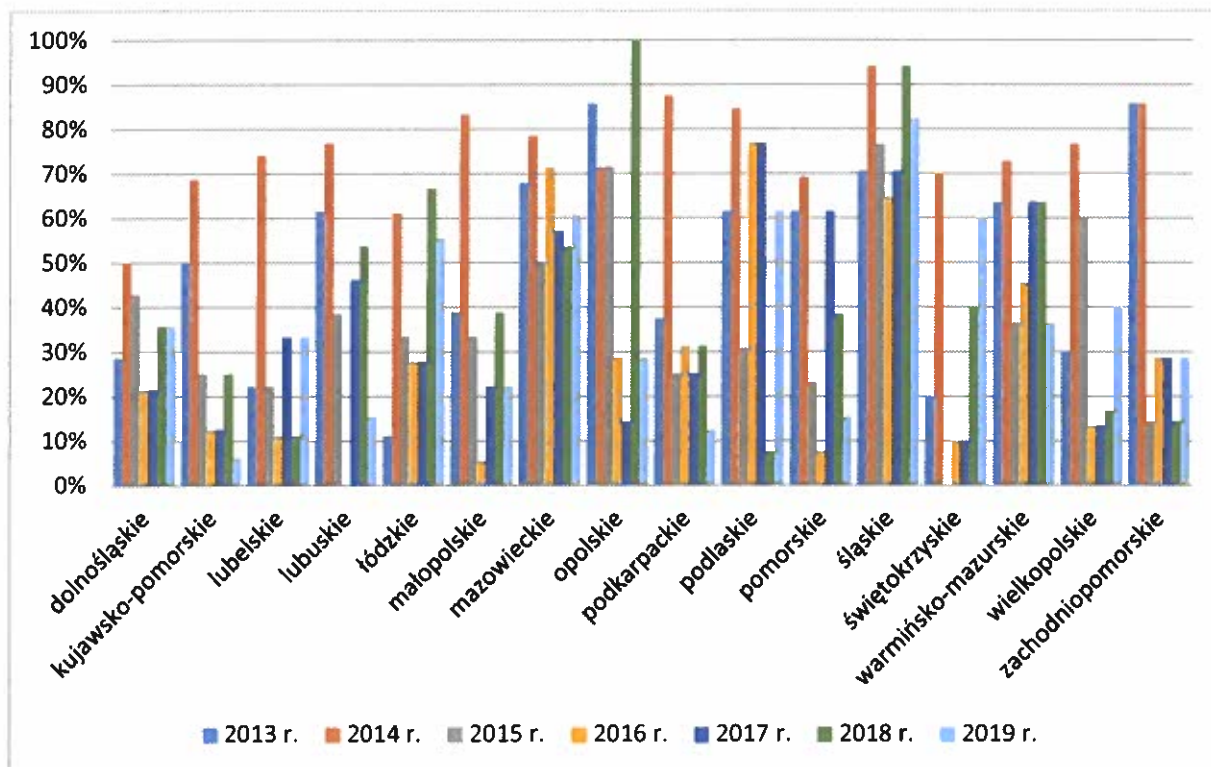
Wszystkie skontrolowane gminy zgodnie z art. 9b u.c.p.g. prowadzą rejestr działalności regulowanej, z czego ok. **86%** z nich dokonywało wpisu podmiotów do rejestru działalności regulowanej wyłącznie na podstawie oświadczenia o spełnieniu warunków wymaganych do wykonywania działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Ok. **66%** gmin weryfikowało wnioski o wpis do rejestru działalności

regulowanej tylko poprzez sprawdzenie informacji o podmiocie w dostępnych ewidencjach przedsiębiorców, tj. Krajowym Rejestrze Sądowym lub Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej. Pozostała część gmin (ok. 34%) weryfikację wniosku o wpis do rejestru działalności regulowanej przeprowadziła m.in. poprzez analizę decyzji posiadanych przez podmiot w zakresie gospodarowania odpadami oraz terminu ich obowiązywania, przegląd informacji dotyczących podmiotu umieszczonych w Internecie, w tym na stronie internetowej podmiotu, weryfikację dokumentów potwierdzających dysponowanie sprzętem przeznaczonym do prowadzenia działalności. Przed dokonaniem wpisu nieliczne gminy przeprowadziły kontrole podmiotu w zakresie spełniania wymagań dotyczących odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (Dz. U. z 2013 r., poz. 122).

Wykreślenia z rejestru działalności regulowanej podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości dokonało w 2013 r. – ok. 46% skontrolowanych gmin, w 2014 r. – ok. 76%, w 2015 r. – ok. 38%, w 2016 r. – ok. 29%, w 2017 r. – ok. 36%, w 2018 r. - ok. 40%, a w 2019 r. ok. 39% skontrolowanych gmin. Wykreślano podmioty głównie na ich wnioski (art. 9cb u.c.p.g.), ale zdarzały się także przypadki trwałego zaprzestania wykonywania przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej na terenie gminy objętej wpisem (art. 9j ust. 2 u.c.p.g.). Udział procentowy gmin dokonujących wpisu podmiotów do rejestru działalności regulowanej oraz wykreśleń z tego rejestru, w poszczególnych województwach, przedstawiono na ryc. 29 oraz ryc. 30.

Ryc. 29. Realizacja obowiązku prowadzenia rejestru działalności regulowanej, w poszczególnych województwach

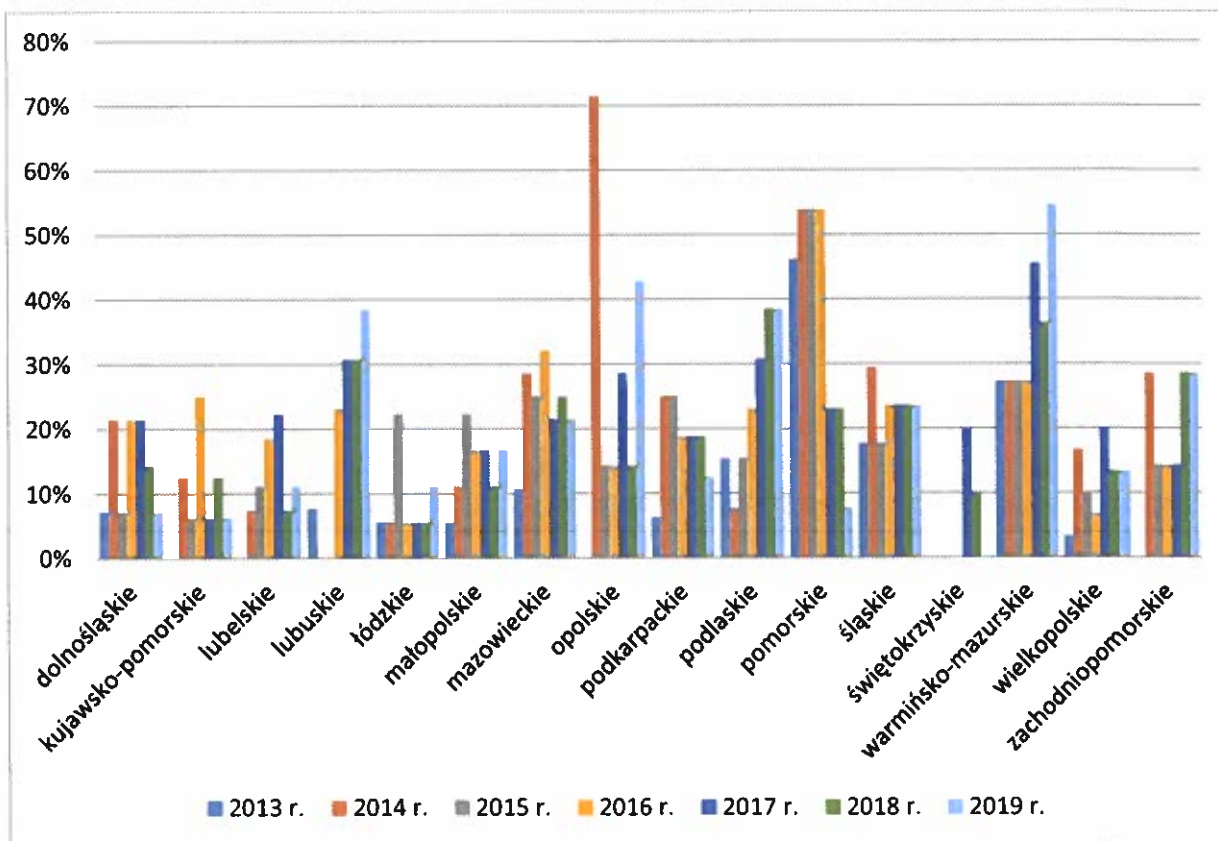
Ryc. 30. Gminy, które wykreślały z rejestru działalności regulowanej podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, w poszczególnych województwach

2.9. Działalność kontrolna gmin

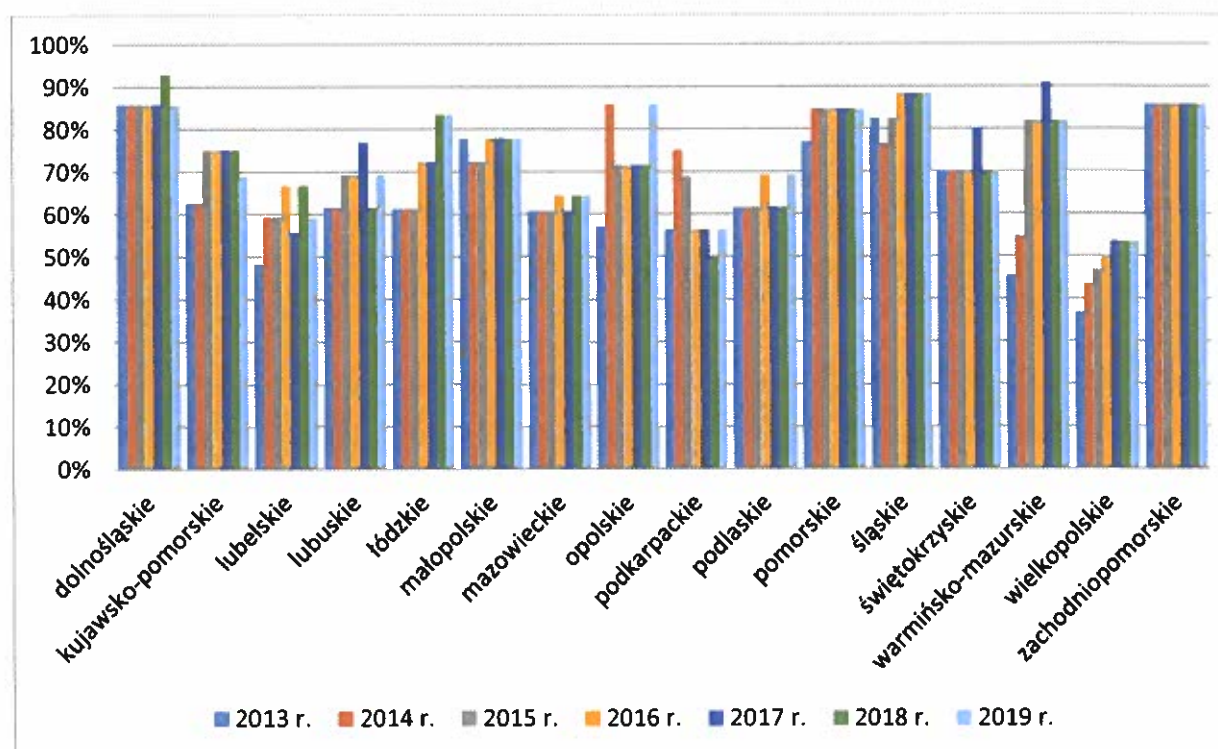
Z obowiązku prowadzenia kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne z terenu gminy, udokumentowanych protokołem z kontroli, w latach 2013-2019 wywiązał się niewielki odsetek gmin objętych cyklem kontrolnym. W 2013 r. działania takie podjęło ok. **9%** skontrolowanych gmin, w 2014 r. – ok. **19%** gmin, w 2015 r. – ok. **17%**, w 2016 r. – ok. **20%**, w 2017 r. – ok. **21%**, w 2018 r. - ok. **18%**, a w 2019 r. - ok. **19%** skontrolowanych gmin. Kontrole wypełniania warunków umowy zawartej z podmiotem odbierającym odpady od właścicieli nieruchomości przeprowadziło w 2013 r. ok. **62%** skontrolowanych gmin, w 2014 r. – ok. **66%**, w 2015 r. - ok. **68%**, w 2016 r. – ok. **71%**, w 2017 r. – ok. **70%**, w 2018 r. - ok. **71%** oraz w 2019 r. – ok. **71%** gmin objętych cyklem kontrolnym.

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku prowadzenia kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości w poszczególnych województwach przedstawiono na ryc. 31 i ryc. 32.

Ryc. 31. Udział procentowy gmin prowadzących kontrole podmiotów, z którymi zawarto umowy na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (udokumentowane protokołem z kontroli), w poszczególnych województwach

Ryc. 32. Udział procentowy gmin kontrolujących wypełnianie warunków umowy zawartej z podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości w inny sposób, w poszczególnych województwach

Kontrole podmiotów odbierających odpady komunalne prowadzone przez gminy polegały głównie na:

- 1) weryfikacji zgłoszeń właścicieli nieruchomości dotyczących nieprawidłowości w odbieraniu odpadów;
- 2) wizjach w terenie w celu weryfikacji sposobu i jakości świadczenia usług;
- 3) monitorowaniu trasy przejazdu pojazdów odbierających odpady komunalne z terenu gminy poprzez kontrolę zapisów GPS;
- 4) przeglądzie zapisów z kamer umieszczonych na samochodach przeznaczonych do odbioru odpadów;
- 5) kontroli przestrzegania harmonogramów odbioru odpadów;
- 6) sprawdzeniu sposobu utrzymania czystości miejsc odbioru odpadów i pojazdów odbierających odpady, dostarczania pojemników do mieszkańców, a także mycia pojemników na zmieszane odpady komunalne;
- 7) analizie miesięcznych raportów o ilości odebranych odpadów komunalnych;
- 8) kontroli ilości i rodzaju odebranych odpadów za pomocą kart przekazania odpadów;
- 9) sprawdzeniu wyposażenia bazy magazynowo-transportowej i sposobu jej utrzymania.

Ok. 76% skontrolowanych gmin zadeklarowało, że kontroluje odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości z wykorzystaniem systemu GPS.

Znaczna część gmin objętych cyklem kontrolnym, w ramach kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości ograniczała się jedynie do kontroli telefonicznych lub mailowych, w szczególności w przypadkach zgłoszenia przez mieszkańców informacji o nieprawidłowościach w odbiorze odpadów; czynności nie zostały udokumentowane protokołem kontroli.

Podobnie jak w latach poprzednich, ten cykl kontrolny potwierdził, że wiele gmin nie kontroluje podmiotów, z którymi zawarto umowę na odbiór odpadów, co jest uzasadniane m.in. brakiem skarg ze strony mieszkańców lub rozwiązywaniem na bieżąco zgłaszanych problemów pomiędzy mieszkańcami a podmiotem odbierającym odpady komunalne.

Uwagę zwraca liczba zgłoszonych przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W 2013 r. odnotowano 8702 takie przypadki, w 2014 r. – 7119, w 2015 r. – 7552, w 2016 r. – 10311, w 2017 r. – 13639, w 2018 r. - 15208, natomiast w 2019 r. – 19 234 przypadków. Najwięcej tego typu zgłoszeń odnotowano na terenie województw: opolskiego (ok. 32% wszystkich zgłoszeń) i śląskiego (ok. 31%); pojedyncze zgłoszenia odnotowano w województwach podkarpackim, świętokrzyskim i lubuskim. Część gmin nie prowadzi rejestru w tym zakresie, w związku z czym można przypuszczać, iż liczba zgłoszonych przypadków była większa.

Najczęściej zgłaszane nieprawidłowości w zakresie świadczenia usług przez podmioty odbierające odpady komunalne to:

- 1) odbiór odpadów z terenu nieruchomości niezgodnie z harmonogramem;
- 2) brak odbioru odpadów z terenu nieruchomości w wyznaczonym terminie;
- 3) przepełnione altanki/pojemniki na odpady;
- 4) wydawanie nieodpowiedniej liczby worków na odpady lub niedostarczenie pojemników.

Ponadto w trakcie prowadzonych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska sprawdzili, czy w skontrolowanych gminach wyznaczone są osoby, do których obowiązków należy sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów u.c.p.g. Ustalono, że w ok. **95%** skontrolowanych gmin wyznaczono co najmniej jedną osobę, do której obowiązków należy prowadzenie kontroli. Z reguły jest to jeden z wielu obowiązków takiego pracownika. Przypadki, kiedy w gminie wyznaczono pracowników, których obowiązkiem było wyłącznie sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów u.c.p.g., należą do rzadkości. Nie znalazło to odzwierciedlenia w statystykach dotyczących liczby przeprowadzonych kontroli w 2019 r. (jedynie ok. 19% skontrolowanych gmin przeprowadziło kontrolę podmiotu odbierającego odpady komunalne, udokumentowaną protokołem kontroli).

Niektóre gminy wymierzały, w drodze decyzji, administracyjne kary pieniężne w trybie art. 9x, art. 9xa oraz 9xaa u.c.p.g. W latach 2013-2019 nałożono ogółem 204 kary. Największy odsetek tych kar (ok. **53%**), dotyczył nieterminowego przekazywania sprawozdań przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości na podstawie art. 9x ust. 1 pkt 5 u.c.p.g (kary zostały wymierzone przez gminy z terenu województw: lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, opolskiego, podkarpackiego, podlaskiego, pomorskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego).

Pozostałe administracyjne kary pieniężne zostały nałożone za:

- nieprzekazywanie, z zastrzeżeniem art. 9e ust. 1c i 1d, odebranych od właścicieli nieruchomości niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych do instalacji komunalnej (art. 9x ust. 1 pkt 3) - ok. **22%** kar. Zostały one nałożone na terenie województw: lubelskiego, mazowieckiego, opolskiego, podkarpackiego, pomorskiego, śląskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. Do czasu nowelizacji przepisów ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o *zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1579), przedmiotową karę nałożono za nieprzekazywanie, z zastrzeżeniem art. 9e ust. 1a-1c, odebranych od właścicieli nieruchomości zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych albo w przypadkach, o których mowa w art. 38 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, do instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi tego regionu;
- przekazanie nierzetelnego sprawozdania, o którym mowa w art. 9n przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 9x ust.1 pkt 4) - ok. **7%** kar. Kary te były nałożone przez gminy z terenu województw: mazowieckiego, podlaskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego i wielkopolskiego. Niski odsetek kar pieniężnych wymierzanych za przekazanie nierzetelnego sprawozdania może być ściśle związany z brakiem bezpośredniego nadzoru nad podmiotami odbierającymi odpady komunalne, a także brakiem weryfikacji przez gminy tych sprawozdań (nadal niewielki odsetek gmin dokonuje weryfikacji sprawozdań w oparciu o dokumenty źródłowe);
- niewywiązanie się podmiotu odbierającego odpady komunalne z obowiązku osiągnięcia wymaganego poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami (art. 9x ust. 2 pkt 1) - ok. **7%** kar (wymierzone na terenie województw:

łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, śląskiego, świętokrzyskiego i wielkopolskiego);

- przekazanie po terminie sprawozdania, przez podmioty z województw: małopolskiego, mazowieckiego, pomorskiego i śląskiego, prowadzące działalność w zakresie zbierania odpadów komunalnych, stanowiących frakcje odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (art. 9xaa pkt 2) - ok. 5% kar;
- odbieranie odpadów komunalnych bez wymaganego wpisu do rejestru działalności regulowanej (art. 9x ust. 1 pkt 1) - 4 kary (ok. 2%), (wymierzone na terenie województw: opolskiego, podlaskiego, śląskiego i warmińsko-mazurskiego);
- niewywiązanie się podmiotu odbierającego odpady komunalne z obowiązku określonego w art. 9g dla poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (art. 9x ust. 2 pkt 2) – 4 kary (ok. 2%), (wymierzone na terenie województw: mazowieckiego i śląskiego);
- mieszanie selektywnie zebranych odpadów komunalnych ze zmieszanymi odpadami komunalnymi lub selektywnie zebranych odpadów różnych rodzajów ze sobą (art. 9x ust. 1 pkt 2) - 2 kary (ok. 1%), (na terenie województw: podlaskiego i świętokrzyskiego);
- przekazanie po terminie sprawozdania, o którym mowa w art. 9na u.c.p.g. dla prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów z terenu województwa świętokrzyskiego (art. 9xa pkt 3) - 1 kara.

2.10. Przypadki porzucania odpadów na terenie gmin

W trakcie prowadzonego cyklu kontrolnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska zidentyfikowali skalę problemu składowania lub magazynowania odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym. Ww. przypadki stwierdzono w 2013 r. na terenie 42 gmin (ok. 16% skontrolowanych gmin), w 2014 r. na terenie 58 gmin (ok. 22%), w 2015 r. na terenie 69 gmin (ok. 26%), w 2016 r. na terenie 54 gmin (ok. 20%), w 2017 r. na terenie 77 gmin (ok. 29%), w 2018 r. na terenie 80 gmin (ok. 30%), natomiast w 2019 r. na terenie 86 gmin (ok. 33%).

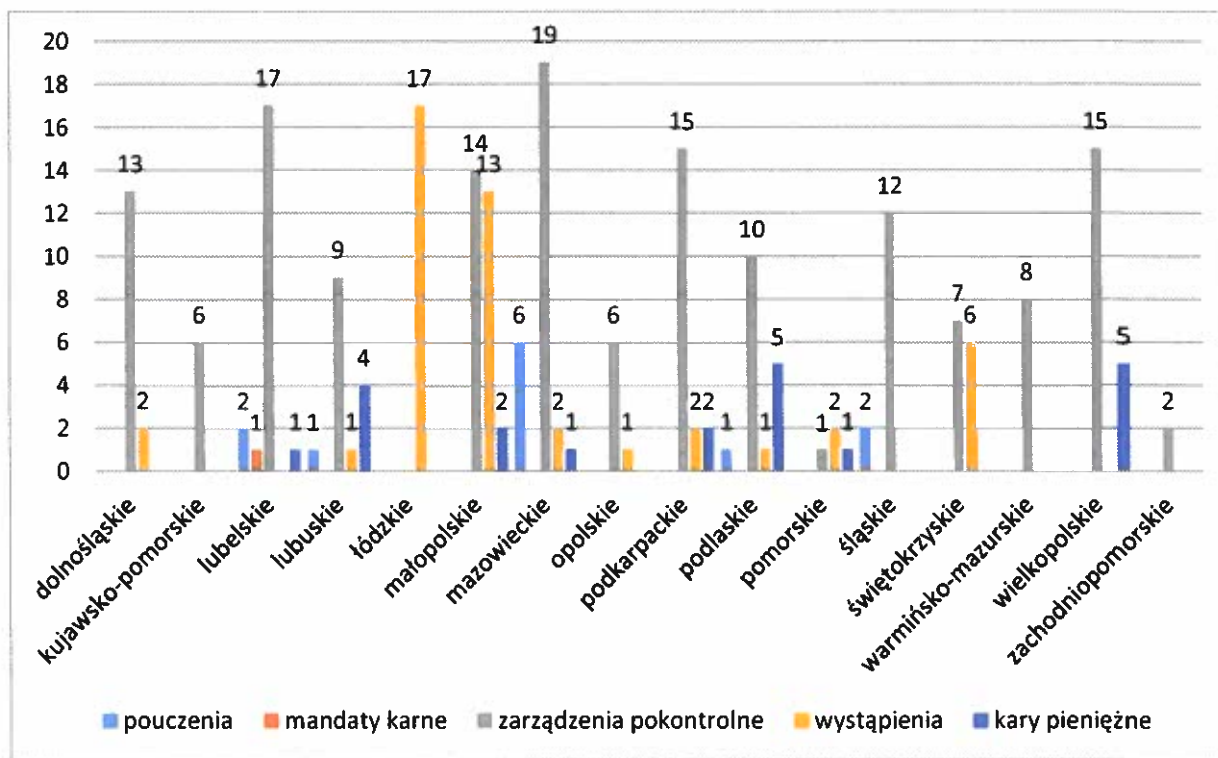
W związku z nieusunięciem odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania organy samorządowe objęte cyklem, wydały na podstawie art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach w 2013 r. - 38 decyzji nakazujących usunięcie odpadów, w 2014 r. - 21 decyzji, w 2015 r. – 30 decyzji, w 2016 r. – 17 decyzji, w 2017 r. – 27 decyzji, w 2018 r. - 44 decyzje i w 2019 r. – 58 decyzji.

3. Podjęte działania pokontrolne – kontrole gmin i związków międzygminnych

Na 264 kontrole gmin i związków międzygminnych prowadzone w ramach cyklu kontrolnego, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska stwierdzili nieprawidłowości i naruszenia przepisów w trakcie 208 kontroli (ok. 79%). W wyniku przeprowadzonych kontroli podjęto łącznie 236 działań pokontrolnych, w tym: udzielono 12 pouczeń, nałożono 1 mandat karny, wydano 154 zarządzenia pokontrolne, skierowano 47 wystąpień do innych organów ochrony środowiska oraz nałożono 21 kar pieniężnych w drodze decyzji administracyjnych. Kary pieniężne zostały nałożone gminom za nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych, poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji

przekazywanych do składowania, a także za nieterminowe oraz nierzetelne przekazanie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Zestawienie liczbowe działań pokontrolnych podjętych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska przedstawiono na ryc. 33.

Ryc. 33. Działania pokontrolne wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, w poszczególnych województwach

III. PODSUMOWANIE

Niniejszy cykl kontrolny stanowi kontynuację ogólnopolskich cykli kontrolnych przestrzegania przez gminy przepisów u.c.p.g., prowadzonych corocznie od 2013 r. Stwierdzone w każdym roku nieprawidłowości, które mają wpływ na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w kraju, wskazują na potrzebę prowadzenia kontroli w kolejnych latach.

W 2020 r. kontrolą objęto 258 gmin oraz 6 związków międzygminnych. Analiza wyników kontroli pozwoliła na sformułowanie następujących wniosków:

- 1) W dalszym ciągu problemem w zakresie uszczelnienia systemu gospodarowania odpadami komunalnymi jest niewłaściwy nadzór gmin nad podmiotami świadczącymi usługi odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. W 2019 r. z obowiązku prowadzenia kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne, udokumentowanych protokołem kontroli wywiązała się jedynie co piąta skontrolowana gmina. Konieczne jest zintensyfikowanie tych działań, celem wyeliminowania przypadków porzucania odpadów w miejscach nieprzeznaczonych do ich magazynowania lub składowania (w 2019 r. problem porzucania odpadów dotyczył ok. 33% gmin). Wyznaczenie we wszystkich skontrolowanych gminach co najmniej jednego pracownika, do obowiązków którego należałoby wyłącznie sprawowanie

kontroli przestrzegania przepisów u.c.p.g., powinno być punktem wyjścia do wdrażania kolejnych rozwiązań organizacyjnych. Dane dotyczące liczby gmin, w których stwierdzono nielegalne deponowanie odpadów oraz informacje o malejącym odsetku gmin wywiązujących się z obowiązku osiągania wymaganych (coraz bardziej rygorystycznych) poziomów odzysku i recyklingu frakcji materiałowych prowadzą do wniosku, że dotychczasowe działania samorządów nie są wystarczające. Wydaje się, że potrzebne jest zdiagnozowanie słabych elementów systemu oraz szybkie podjęcie działań zaradczych. Powyższy wniosek potwierdza również odnotowana statystyka zgłaszanych przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorców odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzących punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (aż 19 234 w 2019 r.).

- 2) Wszystkie skontrolowane gminy udzieliły zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości lub na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów (art. 6d u.c.p.g.). Ok. **81%** zamówień publicznych udzielonych przez gminy stanowiły przetargi, pozostałe ok. **19%** zamówień odbyło się w trybie z wolnej ręki. Większość skontrolowanych gmin (ok. **78%**), udzieliła zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a ok. **22%** z nich udzieliła zamówienia publicznego wyłącznie na odbiór odpadów. Zapewnienie odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców nie zawsze wiązało się z dbałością o jakość świadczonych usług i nie było kontrolowane przez gminy. Przykładem tego jest niewielka liczba przeprowadzonych kontroli, a także ich iluzoryczny charakter, bo za takie trzeba uznać kontrole telefoniczne lub mailowe. Od 2013 r. istnieje obowiązek wyposażenia pojazdów odbierających odpady w system monitoringu bazującego na systemie pozycjonowania satelitarne. Umożliwia on trwałe zapisywanie, przechowywanie i odczytywanie danych o położeniu pojazdu, miejscach postojów i miejscach wyładunku odpadów. Daje to możliwości weryfikacji tych danych², jednak narzędzie to nie jest w pełni wykorzystywane przez gminy w celach kontrolnych (co czwarta skontrolowana gmina nie wykorzystuje systemu GPS w celach kontroli odbioru odpadów od właścicieli nieruchomości).
- 3) Nadal podmioty odbierające odpady komunalne wpisywane są do rejestru działalności regulowanej bez należytego sprawdzenia pod względem spełniania określonych wymagań. Ok. **34%** skontrolowanych gmin dokonuje weryfikacji m.in. poprzez analizę decyzji posiadanych przez podmiot w zakresie gospodarowania odpadami, przegląd informacji dotyczących podmiotu umieszczonych w Internecie, czy weryfikację dokumentów potwierdzających dysponowanie sprzętem przeznaczonym do prowadzenia działalności. Tylko nieliczne gminy przeprowadzają kontrole podmiotu w zakresie spełniania wymagań dotyczących odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości przed wpisem do rejestru działalności regulowanej. Szczegółowe sprawdzenie podmiotów składających wnioski o wpis do rejestru działalności regulowanej, obok kontroli tych podmiotów, stanowi element, który może wpłynąć na uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

---

² Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (Dz. U. z 2013 r. poz. 122)

- 4) Średnia stawka opłat za gospodarowanie zmieszanyimi odpadami komunalnymi w skontrolowanych gminach wyniosła **45,86 zł** w przeliczeniu na jednego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, natomiast w przypadku zbierania odpadów w sposób selektywny – **19,60 zł**. Wpływ na zwiększenie mobilizacji mieszkańców do zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny powinna wywrzeć nowelizacja u.c.p.g., która we wrześniu 2019 r. wprowadziła zmianę umożliwiającą ustalenie stawki za zmieszane odpady komunalne w wysokości nawet czterokrotności stawki opłaty za odpady komunalne zbierane w sposób selektywny. Faktycznie jednak jedynie ok. 10% skontrolowanych gmin zdecydowało się na 4-krotne zróżnicowanie tych stawek, a niewielkie ich zróżnicowanie w dalszym ciągu obserwuje się zarówno na szczeblu wojewódzkim, jak i gminnym, co może mieć odzwierciedlenie w niskiej jakości selektywnej zbiórki i w konsekwencji niepełnej realizacji obowiązków osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu.
- 5) Od 2018 r. odnotowuje się spadek liczby gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia wymaganego poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Jest to z jednej strony związane ze znaczącym wzrostem wysokości wymaganego poziomu w tym okresie (po 10% w ciągu jednego roku kalendarzowego), co w połączeniu z problemami z jakością selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, stanowi realne zagrożenie nieosiągnięcia wymaganych poziomów w kolejnych latach przez coraz większą liczbę gmin. Sankcje za nieosiągnięcie wymaganych poziomów, określone w art. 9z ust. 2 u.c.p.g., co do zasady, mają charakter prewencyjno-represyjny. Nie zawsze jednak wymierzone administracyjne kary pieniężne dyscyplinują gminy do podjęcia naprawczych działań zmierzających do realizacji tych obowiązków. W związku z powyższym konieczna jest rzetelna analiza systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy. Jak wskazują statystyki, może być iluzoryczna (z obowiązku sporządzenia oraz terminowego udostępnienia analizy wywiązało się od ok. 65% w 2013 r. do ok. 83% w 2019 r. skontrolowanych gmin) i nie spełniać swojego strategiczno-planistycznego celu.
- 6) Prawie wszystkie skontrolowane gminy (**ok. 96%-100%**) w latach 2013-2019 wywiązywały się z obowiązku terminowego przedkładania sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Odnotowano również wzrost liczby przypadków sprawozdań ocenionych jako sporządzonych rzetelnie (z ok. **71%** w 2013 r. do ok. **91%** w 2019 r.). Podkreślić jednak należy, iż w latach 2013-2019 jedynie ok. **30-33%** gmin dokonywało weryfikacji sprawozdań w oparciu o dokumenty źródłowe, tzn. wzywało podmioty odbierające odpady komunalne do przedłożenia dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających zadeklarowane poziomy przez podmioty w swoich sprawozdaniach. Powyższe może prowadzić do wniosku, że ocena sprawozdawczości gmin jako sporządzanej rzetelnie nie odzwierciedla faktycznej jej jakości, wobec niewielkiej skali weryfikacji przez te gminy sprawozdań składanych przez podmioty, a stanowiących dane źródłowe do sprawozdań rocznych gmin. Taki stan rzeczy z kolei również pozwala potwierdzić, że nadzór gmin nad podmiotami je obsługującymi, a co za tym idzie – również nad strumieniem odpadów

komunalnych, jest niewłaściwy i nieskutecznie bądź w ogóle nie jest prowadzony. O powyższym świadczy m.in. to, że:

- a) jedynie ok. 7% administracyjnych kary pieniężnych wymierzanych przez gminy w latach 2013-2019 dotyczyło przekazania nierzetelnego sprawozdania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości,
  - b) ponad połowa nałożonych kar (ok. 53%) dotyczyła nieterminowego przekazywania sprawozdań przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, co świadczy o przywiązywaniu największej wagi do terminu złożenia sprawozdania, a niekoniecznie jego jakości,
  - c) sprawozdania przekazywane przez podmioty zbierające odpady komunalne, z wyłączeniem podmiotów, o którym mowa w art. 9na ust. 1 u.c.p.g., oraz podmiotów zbierających odpady komunalne przyjmujących odpady komunalne od innych zbierających odpady komunalne, którzy prowadzą działalność na terenie gminy, w nieraz stanowią jedyne źródło informacji na temat liczby tego typu działalności prowadzonej na terenie gminy. W przypadku części gmin, które nie otrzymały przedmiotowych sprawozdań, brak jest informacji, czy taka działalność jest w ogóle prowadzona w gminie. Powyższe wpływa na brak możliwości oszacowania dokładnej liczby podmiotów prowadzących działalność w ww. zakresie na terenie gminy, a w konsekwencji na brak informacji o faktycznej ilości odpadów komunalnych gospodarowanych w danej gminie, które, gdyby je wykazać w sprawozdawczości, mogłyby mieć kluczowy wpływ na wykazywane poziomy recyklingu.
- 7) Z obowiązku uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie na dzień kontroli wywiązały się wszystkie skontrolowane gminy. Ok. 98% z nich wywiązało się z obowiązku ustanowienia w regulaminie selektywnego zbierania odpadów, obejmującego co najmniej frakcje: papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła i odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. W praktyce ok. 92% gmin zorganizowało system selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmujący wszystkie ww. odpady. Z kolei ok. 2% gmin uchwaliło w regulaminach selektywną zbiórkę jedynie wybranych frakcji odpadów, o których mowa powyżej, natomiast w trakcie kontroli ustalono, że w praktyce odbiór tylko wybranych rodzajów odpadów (wbrew treści regulaminów) zorganizował większy odsetek gmin - ok. 7% gmin. Dodatkowo jedna ze skontrolowanych gmin uchwaliła oraz zorganizowała w praktyce odbiór odpadów w systemie dwupojemnikowym (tzw. frakcja sucha i mokra). Powyższa analiza wskazuje, że sposób uchwalenia systemu gospodarowania odpadami w części gmin nie zawsze jest spójny z faktyczną jego organizacją, co powoduje niepełne i jedynie pozorne wywiązywanie się gmin z przedmiotowych obowiązków.
- 8) Z obowiązku selektywnego odbioru odpadów ulegających biodegradacji (tj. zarówno odpadów z ogrodów, jak i odpadów kuchennych) wywiązuje się większość skontrolowanych gmin (ok. 93%) Część tych gmin korzysta również z możliwości rozdziału strumienia na dwie frakcje, wydzielając osobno odpady zielone oraz odpady kuchenne. Powyższe przekłada się na zmniejszenie strumienia niesegregowanych

(zmieszanych) odpadów komunalnych przekazywanych do zagospodarowania. O różnym stopniu wdrażania selektywnej zbiórki bioodpadów świadczą odnotowane wśród gmin objętych cyklem kontrolnym, przypadki niezapewnienia mieszkańcom odbioru odpadów ulegających biodegradacji z terenu nieruchomości i zobowiązania ich do samodzielnego oddania tych odpadów do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych lub zagospodarowania ich w przydomowych kompostownikach. Powyższe oznacza przerzucenie obowiązku zagospodarowania tych odpadów na mieszkańców.

- 9) Istotnym problemem jest niewywiązywanie się właścicieli nieruchomości z deklaracji selektywnego zbierania odpadów komunalnych, którzy faktycznie przekazywali zmieszane odpady komunalne. Takich przypadków w kontrolowanych gminach w latach 2013-2019 odnotowano łącznie 5 186, ale w praktyce skala problemu może być znacznie większa, ponieważ część gmin informowała, że nie prowadzi statystyk w tym zakresie. Brak odpowiedniego nadzoru nad jakością strumienia odpadów może mieć wpływ na problem z realizacją obowiązku osiągania corocznie coraz wyższych wskaźników odzysku i recyklingu poszczególnych frakcji. Informacje o dużej liczbie nieprawidłowości w sposobie wywiązywania się mieszkańców z nałożonego obowiązku selektywnego zbierania odpadów powinny stanowić informację zwrotną dla gmin i przyczynić się do zwiększenia działań edukacyjnych i informacyjnych, ale także zwiększenia nadzoru nad podmiotami świadczącymi usługi odbioru odpadów w przypadku nieodnotowania takich przypadków, co mogłoby świadczyć o braku weryfikacji odbieranych odpadów.
- 10) Ok. **97%** gmin objętych cyklem kontrolnym na dzień kontroli dostosowało umowę na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, do przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w *sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów* (Dz. U. z 2019 r., poz. 2028). Ok. **94%** skontrolowanych gmin na dzień kontroli dostosowało pojemniki niespełniające wymogów do warunków rozporządzenia lub zastąpiło je pojemnikami spełniającymi wymagania, mimo obowiązującego okresu przejściowego. Z kolei z obowiązku oznaczenia pojemników właściwymi napisami, mimo iż termin wykonania obowiązku upłynął w dniu 1 stycznia 2018 r., wywiązało się ok. **95%** gmin.
- 11) Mimo wejścia w życie obowiązku w 2012 r., w części skontrolowanych gmin (ok. **12%**) w dalszym ciągu nie utworzono PSZOK, co jest głównie spowodowane brakiem środków finansowych oraz problemami z lokalizacją. Większość gmin, które nie utworzyły stacjonarnych PSZOK (ok. **75%** z nich) zapewniało mieszkańcom dostęp do mobilnych punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W wyniku kontroli ustalono, że ok. **61%** skontrolowanych gmin prowadzi PSZOK samodzielnie lub przy pomocy własnych jednostek organizacyjnych, natomiast pozostała część gmin (ok. **39%**) powierzyła prowadzenie PSZOK podmiotom zewnętrznym. Zarówno liczba PSZOK na terenie gminy, jak i ich lokalizacja, mają wpływ na łatwość dostępu, co przekłada się na ilość i rodzaje przyjmowanych odpadów oraz ograniczanie pozbywania się odpadów przez mieszkańców w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych.

12) Istotnym elementem mającym wpływ na poprawę jakości funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach jest indywidualne podejście mieszkańców do problematyki gospodarowania odpadami oraz ich zaangażowanie w działania polepszające funkcjonowanie systemu na poziomie lokalnym. Problemem pozostaje nadal niska świadomość ekologiczna wśród mieszkańców i brak wiedzy na temat gospodarowania odpadami w gminie. To z kolei przekłada się na brak przychylności do systemu gospodarowania odpadami oraz niewielkie zaangażowanie mieszkańców w działania mające na celu poprawę stanu systemu. Dlatego działalność informacyjna i edukacyjna gmin w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami, w tym właściwej segregacji odpadów oraz celu jej prowadzenia, ma duże znaczenie. Jak wynika z analizy ustaleń kontroli tylko jedna gmina nie wywiązała się z obowiązku prowadzenia działalności informacyjnej i edukacyjnej w ww. zakresie. Nie oznacza to, że poziom edukacji ekologicznej w gminach jest wystarczający, by odnieść zakładany skutek. Dowodzą tego ujawniane miejsca porzucenia odpadów komunalnych, przypadki spalania odpadów w piecach lub ogródkach, niesegregowanie odpadów. Nadal gminy muszą szukać dróg bezpośredniego dotarcia do większej liczby mieszkańców, zwracając większą uwagę na cel organizowanych akcji, wskazywać pozytywne skutki zachowań proekologicznych każdego mieszkańca dla poprawy jakości życia i zdrowia wszystkich mieszkańców gminy.

Analiza funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach ujawniła też problemy związane z realizacją obowiązków. W ciągu ostatnich dwóch lat zaobserwowano znaczny spadek liczby gmin, które osiągnęły wymagany poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Niewystarczający jest też nadzór gmin nad utworzonym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Występujące także braki w weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach składanych przez podmioty odbierające odpady komunalne. Wydaje się, że w kolejnych latach nadzór gmin nad podmiotami odbierającymi odpady komunalne od właścicieli nieruchomości powinien ulec zintensyfikowaniu, w związku z nowelizacją u.c.p.g., która weszła w życie z dniem 6 września 2019 r. i doprecyzowała konieczność przeprowadzania przedmiotowych kontroli z częstotliwością co najmniej raz na dwa lata oraz ustanowiła sankcje za niezrealizowanie tego obowiązku (art. 9z ust. 6 u.c.p.g.).

Załącznik 1. Gminy i związki międzygminne objęte cyklem kontrolnym

L.p.	Gmina	Powiat	Adres Siedziby
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE			
1.	Trzebica	trzebnicki	pl. Piłsudskiego 1, 55-100 Trzebica
2.	Malczyce	średzki	ul. Traugutta 15, 55-320 Malczyce
3.	Kondratowice	strzebiński	ul. Nowa 1, 57-160 Prusy
4.	Kostomłoty	średzki	ul. Ślężna 2, 55-311 Kostomłoty
5.	Kunice	legnicki	ul. Gwarna 1, 59-216 Kunice
6.	Świerzawa	złotoryjski	pl. Wolności 60, 59-540 Świerzawa
7.	Platerówka	lubański	Platerówka 20, 59-816 Platerówka
8.	Lubań	lubański	ul. 7 Dywizji 14, 59-800 Lubań
9.	Pieńsk	zgorzelecki	ul. Bolesławecka 29, 59-930 Pieńsk
10.	Jelenia Góra	jeleniogórski	pl. Ratuszowy 58, 58-500 Jelenia Góra
11.	Szczawno-Zdrój	wałbrzyski	ul. Ząbkowicka 26, 57-230 Kamieniec Ząbkowicki
12.	Kamieniec Ząbkowicki	ząbkowicki	ul. Ząbkowicka 26, 57-230 Kamieniec Ząbkowicki
13.	Bardo	ząbkowicki	Rynek 2, 57-256 Bardo
14.	Nowa Ruda	klodzki	Rynek 1, 57-400 Nowa Ruda
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE			
15.	Gąsawa	żniński	ul. Żnińska 8, 88-410 Gąsawa
16.	Barcin	żniński	ul. Artylerzystów 9, 88-190 Barcin
17.	Gostycyn	tucholski	ul. Bydgoska 8, 89-520 Gostycyn
18.	Janikowo	inowrocławski	ul. Przemysłowa 6, 88-160 Janikowo
19.	Miasto Inowrocław	inowrocławski	al. Ratuszowa 36, 88-100 Inowrocław
20.	Bartniczka	brodnicki	ul. Brodnicka 8, 87-321 Bartniczka
21.	Bobrowo	brodnicki	Bobrowo 27, 87-327 Bobrowo
22.	Ryńsk	wąbrzeski	ul. Mickiewicza 21, 87-200 Wąbrzeźno
23.	Ciechocin	golubsko-dobrzyński	Ciechocin 172, 87-408 Ciechocin
24.	Radomin	golubsko-dobrzyński	Radomin 1a, 87-404 Radomin
25.	Miasto i Gmina Łasin	grudziądzki	ul. Radzyńska 2, 86-320 Łasin
26.	Kikół	lipnowski	Pl. Kościuszki 7, 87-620 Kikół
27.	Miasto Kowal	włocławski	ul. Piwna 24, 87-820 Kowal
28.	Zakrzewo	aleksandrowski	ul. Leśna 1, 87-707 Zakrzewo

29.	Radziejów	radziejowski	ul. Kościuszki 20/22, 88-200 Radziejów
30.	Skrwilno	rypiński	ul. Rypińska 7. 87-510 Skrwilno
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE			
31.	Wólka	lubelski	Jakubowice Murowane 8, 20-258 Lublin
32.	Konopnica	lubelski	Kozubszczyzna 127A, 21-030 Motycz
33.	Wilkołaz	kraśnicki	Wilkołaz Pierwszy 9, 23-212 Wilkołaz
34.	Kamionka	lubartowski	ul. Lubartowska 1, 21-132 Kamionka
35.	Jeziorzany	lubartowski	ul. Rynek 22, 21-146 Jeziorzany
36.	Uścimów	lubartowski	Stary Uścimów 37, 21-109 Uścimów
37.	Michów	lubartowski	Rynek I 16, 21-140 Michów
38.	Baranów	puławski	ul. Rynek 14 24-105 Baranów
39.	Chodel	opolski	ul. Partyzantów 24, 24-350 Chodel
40.	Józefów nad Wisłą	opolski	ul. Opolska 33 F, 24-340 Józefów nad Wisłą
41.	Milejów	łęczyński	ul. Partyzancka 13a, 21-020 Milejów
42.	Wilków	opolski	Wilków 62A, 24-313 Wilków
43.	Szastarka	kraśnicki	Szastarka 1U, 23-225 Szastarka
44.	Ludwin	łęczyński	Ludwin 51, 21-075 Ludwin
45.	Biłgoraj	biłgorajski	ul. Tadeusza Kościuszki 88. 23-400 Biłgoraj
46.	Komarów-Osada	zamojski	ul. Rynek 15, 22-435 Komarów - Osada
47.	Krynice	tomasowski	Krynice 1, 22-610 Krynice
48.	Rachanie	tomasowski	ul. Dolna 1, 22-640 Rachanie
49.	Tereszpol	biłgorajski	ul. Długa 234, 23-407 Tereszpol
50.	Dorohusk	chełmski	ul. Niepodległości 50. 22-175 Dorohusk
51.	Rejowiec Fabryczny	chełmski	ul. Lubelska 16, 22-170 Rejowiec Fabryczny
52.	Białopole	chełmski	ul. Chełmska 1, 22-135 Białopole
53.	Kraśniczyn	krasnostawski	ul. Kościuszki 21, 22-310 Kraśniczyn
54.	Wisznice	białski	ul. Rynek 35. 21-580 Wisznice
55.	Biała Podlaska	białski	ul. Prosta 31, 21-500 Biała Podlaska
56.	Rossosz	białski	ul. Lubelska 8, 21-533 Rossosz
57.	Ulan-Majorat	radzyński	Ulan-Majorat 57, 21-307 Ulan-Majorat
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE			
58.	Babimost	zielonogórski	Rynek 3, 66-110 Babimost

59.	Bledzew	międzyrzecki	ul. Kościuszki 6, 66-350 Bledzew
60.	Brody	zarski	Rynek 2, 68-343 Brody
61.	Brzeźnica	zagański	ul. Zielonogórska 30, 68-113 Brzeźnica
62.	Małomice	zagański	ul. Plac Konstytucji 3 maja 1, 67-320 Małomice
63.	Rzepin	zagański	Plac Ratuszowy 1, 69-110 Rzepin
64.	Skąpe	ślubicki	Skąpe 65, 66-213 Skąpe
65.	Szczaniec	świebodziński	ul. Herbowa 30, 66-225 Szczaniec
66.	Torzym	sulęciński	ul. Wojska Polskiego 32, 66-235 Torzym
67.	Witnica	gorzowski	ul. Plac Andrzeja Zablockiego, 66-460 Witnica
68.	Zbąszynek	świebodziński	Rynek 1, 66-210 Zbąszynek
69.	Świebodzin	świebodziński	ul. Rynkowa 2, 66-200 Świebodzin
70.	Związek Międzygminny Odra-Nysa-Bóbr	krośniński	ul. Pionierów 44, 66-600 Krosno Odrzańskie
71.	Gubin	krośniński	ul. Obrońców Pokoju 20, 66-620 Gubin
72.	Dąbie	krośniński	ul. Szeroka 4, 66-615 Dąbie
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE			
73.	Białaczów	opoczyński	ul. Piotrkowska 12, 26-307 Białaczów
74.	Kodrąb	radomszczański	ul. Niepodległości 7, 97-512 Kodrąb
75.	Żytno	radomszczański	ul. Krótka 4, 97-532 Żytno
76.	Łęki Szlacheckie	piotrkowski	Łęki Szlacheckie 13D, 97-352 Łęki Szlacheckie
77.	Poświętne	opoczyński	ul. Akacyjowa 4, 26-315 Poświętne
78.	Parzęczew	zgierski	ul. Południowa 1 95-045 Parzęczew
79.	Pabianice	pabianicki	ul. Torowa 21 95-200 Pabianice
80.	Miasto Zgierz	zgierski	Plac Jana Pawła II 16 95-100 Zgierz
81.	Wierzchlas	wieluński	ul. Szkolna 7, 98-324 Wierzchlas
82.	Gmina i Miasto Działoszyn	pajęczański	ul. Piłsudskiego 21, 98-355 Działoszyn
83.	Rząśnia	pajęczański	ul. Kościuszki 16, 98-332 Rząśnia
84.	Pątnów	wieluński	Pątnów 48, 98-335 Pątnów
85.	Pajęczno	pajęczański	ul. Parkowa 8/12, 98-330 Pajęczno
86.	Słupia	skiermiewicki	Słupia 136, 96-128 Słupia
87.	Łyszkowice	łowicki	ul. Gminna 11, 99-420 Łyszkowice
88.	Cielądz	rawski	Cielądz 59, 96-214 Cielądz
89.	Grabów	łęczycki	ul. 1 Maja 21, 99-150 Grabów

90.	Lanięta	kutnowski	Lanięta 16. 99-306 Lanięta
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE			
91.	Brzesko	brzeski	ul. Głowackiego 51, 32-800 Brzesko
92.	Czchów	brzeski	Rynek 12, 32-860 Czchów
93.	Wojnicz	tarnowski	Rynek 1. 32-830 Wojnicz
94.	Proszowice	proszowicki	ul. 3 Maja 72, 32-100 Proszowice
95.	Mędrzechów	dąbrowski	33-221 Mędrzechów 434
96.	Słopnice	limanowski	Słopnice 911, 34-615 Słopnice
97.	Ropa	gorlicki	Ropa 733, 38-312 Ropa
98.	Podegrodzie	nowosądecki	Podegrodzie 248, 33-386 Podegrodzie
99.	Kamionka Wielka	nowosądecki	Kamionka Wielka 5, 33-334 Kamionka Wielka
100.	Lososina Dolna	nowosądecki	Lososina Dolna 300, 33-314 Lososina Dolna
101.	Biecz	gorlicki	Rynek 1, 38-340 Biecz
102.	Brzeźnica	wadowicki	ul. Krakowka 109, 34-114 Brzeźnica
103.	Tomice	wadowicki	ul. Wadowicka 51, 34-100 Tomice. Powiat:
104.	Alwernia	Chrzanowski	ul. Zbigniewa Gęsikowskiego, 32-566 Alwernia
105.	Jordanów	Suski	Rynek 2. 34-240 Jordanów
106.	Kłaj	Wielicki	Kłaj 655, 32-015 Kłaj
107.	Zembrzyce	Suski	Zembrzyce 540, 34-210 Zembrzyce
108.	Sułoszowa	krakowski	ul. Krakowska 139, 32-045 Sułoszowa
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE			
109.	Garwolin	garwoliński	ul. Staszica 15, 08-400 Garwolin
110.	Jakubów	miński	ul. Mińska 15, 05-306 Jakubów
111.	Łatowicz	miński	Rynek 6, 05-334 Łatowicz
112.	Łosice	łosicki	ul. Piłsudskiego 6, 08-200 Łosice
113.	Mokobody	siedlecki	Pl. Chreptowicza 25, 08-124 Mokobody
114.	Mordy	siedlecki	ul. Kilińskiego 9, 08-140 Mordy
115.	Wiśniew	siedlecki	ul. Siedlecka 13, 08-112 Wiśniew
116.	Zbuczyn	siedlecki	ul. Jana Pawła II 1, 08-106 Zbuczyn
117.	Młodzieszyn	sochaczewski	ul. Wyszogrodzka 25, 96-512 Młodzieszyn
118.	Mochowo	sierpecki	ul. Sierpecka 2, 09-214 Mochowo
119.	Nowy Duninów	płocki	ul. Osiedłowa 1, 09-505 Nowy Duninów

120.	Sierpc	sierpecki	ul. Biskupa Floriana 4, 09-200 Sierpc
121.	Wiskitki	zyrardowski	ul. Kościuszki 1, 96-315 Wiskitki
122.	Wieniawa	przysuski	ul. Kochanowskiego 88, 26-432 Wieniawa
123.	Orońsko	szydłowiecki	ul. Szkolna 8, 26-505 Orońsko
124.	Kowala	radomski	Kowala 105a, 26-624 Kowala Stępcocina
125.	Jedlińsk	radomski	ul. Warecka 19, 26-660 Jedlińsk
126.	Tarczyn	piaseczyński	ul. Juliana Stępkowskiego 17, 05-555 Tarczyn
127.	Brok	ostrowski	Pl. Kościelny 6, 07-306 Brok
128.	Troszyn	ostrolęcki	ul. Słowackiego 13, 07-405 Troszyn
129.	Krasne	przasnyski	ul. A. Mickiewicza 23, 06-408 Krasne
130.	Nur	ostrowski	ul. Drohiczyńska 2, 07-322 Nur
131.	Sypniewo	makowski	ul. Ostrolęcka 27, 06-213 Sypniewo
132.	Sochocin	płoński	ul. Guzikarzy 9, 09-110 Sochocin
133.	Nowe Miasto	płoński	ul. Apteczna 8, 09-120 Nowe Miasto
134.	Lipowiec Kościelny	mławski	Lipowiec Kościelny 213, 06-545 Lipowiec Kościelny
135.	Pokrzywnica	pultuski	Al. Jana Pawła II I, 06-121 Pokrzywnica
136.	Nieporęt	legionowski	Plac Wolności I, 05-126 Nieporęt
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE			
137.	Domaszowice	namysłowski	46-146 Domaszowice, ul. Główna 24
138.	Kamiennik	nycki	48-388 Kamiennik, ul. 1 Maja 69
139.	Kędzierzyn-Koźle	kędzierzyńsko-kozielski	47-200 Kędzierzyn-Koźle, ul. Grzegorza Piramowicza 32
140.	Lasowice Wielkie	Kluczborski	46-282 Lasowice Wielkie, Lasowice Wielkie 99A
141.	Lubsza	brzeski	49-313 Lubsza, ul. Brzeska 16
142.	Tarnów Opolski	opolski	46-050 Tarnów Opolski, ul. Dworcowa 6
143.	Wilków	namysłowski	46-113 Wilków, Wilków 62a
144.	Zdzieszowice	krapkowicki	47-330 Zdzieszowice, ul. Chrobrego 4
145.	Związek Międzygminny "Czysty Region"	kędzierzyńsko-kozielski strzelecki krapkowicki	ul. Szkolna 15 47-225 Kędzierzyn-Koźle
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE			
146.	Jeżowe	nizański	37-430 Jeżowe 136 a
147.	Cmolas	kolbuszowski	36-105 Cmolas 237 B
148.	Grębów	tarnobrzeski	ul. Rynek 1, 39-410 Grębów
149.	Zaleszany	stalowowolski	ul. T. Kościuszki 16, 37-415 Zaleszany

150.	Trzebowniko	rzeszowski	36-001 Trzebowniko 976
151.	Iwierzycy	powiat ropczycko-sędziszowski	39-124 Iwierzycy 80.
152.	Dębica	dębicki	39-200 Dębica. ul. Batorego 13
153.	Czarna	dębicki	39-215 Czarna, ul. Dworcowa 6
154.	Krosno	Krosno	ul. Lwowska 28, 38-400 Krosno
155.	Solina zs. w Polańczyku	leski	ul. Wiejska 2, 38-610 Polańczyk
156.	Jedlicze	krośnieński	ul. Rynek 6, 38-460 Jedlicze
157.	Dydnia	brzozowski	36-204 Dydnia 224
158.	Miasto i Gmina Kańczuga	przeworski	ul. M. Konopnickiej 2 37-220 Kańczuga
159.	Jarosław	jarosławski	Rynek 1, 37-500 Jarosław
160.	Laszki	jarosławski	37-543 Laszki 36
161.	Przeworsk	przeworski	ul. Bernardyńska 1a 37-200 Przeworsk
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE			
162.	Białowieża	hajnowski	Sportowa 1, 17-230 Białowieża
163.	Sokółka	sokółski	Plac Kościuszki 1, 16-100 Sokółka
164.	Dubicze Cerkiewne	hajnowski	ul. Główna 65, 17-204 Dubicze Cerkiewne
165.	Orla	bielski	ul. Mickiewicza 5, 17-106 Orla,
166.	Brańsk	bielski	ul. Rynek 8, 17-120 Brańsk
167.	Miasto Hajnówka	hajnowski	ul. Aleksego Zina 1, 17-200 Hajnówka
168.	Suwałki	suwalski	ul. Świerkowa 45, 16-400 Suwałki
169.	Sztabin	augustowski	ul. Augustowska 53, 16-310 Augustów
170.	Raczki	suwalski	Plac Kościuszki 14, 16-420 Raczki
171.	Kulesze Kościelne	wysokomazowiecki	ul. Główna 6, 18-208 Kulesze Kościelne
172.	Miasto Łomża	Powiat m. Łomża	Stary Rynek 14, 18-400 Łomża
173.	Perlejewo	siemiatycki	Perlejewo 14, 17-322 Perlejewo
174.	Wizna	łomżyński	pl. kpt. Wł. Raginisa 35, 18-430 Wizna
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE			
175.	Karsin	kościerski	Długa 222, 83-440 Karsin
176.	Nowa Karczma	kościerski	Kościerska 9, 83-404 Nowa Karczma
177.	Kościerzyna	kościerski	Strzelecka 9, 83-400 Kościerzyna
178.	Liniewo	kościerski	Dworcowa 3, 83-420 Liniewo
179.	Stara Kiszewa	kościerski	Ogrodowa 1, 83-430 Stara Kiszewa

180.	Dziemiany	kościerski	8 Marca 3, 83-425 Dziemiany
181.	Reda	wejherowski	ul. Gdańska 33, 84-240 Reda
182.	Wejherowo	wejherowski	pl. Jakuba Wejhera 8, 84-200 Wejherowo
183.	Stężycza	kartuski	ul. Parkowa 1, 83-322 Stężycza
184.	Osieczna	starogardzki	ul. Powstańców Wielkopolskich 6, 64-113 Osieczna
185.	Stary Targ	sztumski	Świerczewskiego 20, 82-410 Stary Targ
186.	Chmielno	kartuski	ul. Gryfa Pomorskiego 22, 83-333 Chmielno
187.	Szemud	wejherowski	ul. Kartuska 13, 84-217 Szemud
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE			
188.	Siemianowice Śląskie	M. Siemianowice Śląskie	Ul. Jana Pawła II 10, 41-100 Siemianowice Śląskie
189.	Rybnik	M. Rybnik	Ul. Bolesława Chrobrego 2, 44-200 Rybnik
190.	Lubomia	wodzisławski	Ul. Szkolna 1, 44-360 Lubomia
191.	Rudzieniec	gliwicki	Ul. Gliwicka 26, 44-160 Rudzieniec
192.	Lędziny	bieruńsko-lędziński	Ul. Lędzińska 55, 43-143 Lędziny
193.	Jastrzębie-Zdrój	M. Jastrzębie-Zdrój	Al. J. Piłsudskiego 60, 44-335 Jastrzębie-Zdrój
194.	Kornowac	raciborski	Ul. Raciborska 48, 44-285 Kornowac
195.	Wiry	mikołowski	Ul. Główna 133, 43-175 Wiry
196.	Suszec	pszczyński	Ul. Lipowa 1, 43-267 Suszec
197.	Strumię	cieszyński	Rynek 4, 43-246 Strumię
198.	Wisła	cieszyński	Pl. Bogumiła Hoffa 3, 43-460 Wisła
199.	Porąbka	bielski	Ul. Krakowska 3, 43-353 Porąbka
200.	Ustroń	cieszyński	Rynek 1, 43-450 Ustroń
201.	Błachownia	częstochowski	Ul. Sienkiewicza 22, 42-290 Błachownia
202.	Koziegłowy	myszkowski	Plac Monuszki 14, 42-350 Koziegłowy
203.	Kroczyce	zawierciański	Ul. Batalionów Chłopskich 29, 42-425 Kroczyce
204.	Ogrodzieniec	zawierciański	Plac Wolności 25, 42-440 Ogrodzieniec
WOJEWÓDZTWO ŚWIETOKRZYSKIE			
205.	Oleśnica	staszowski	ul. Nadstawie 1, 28-220 Oleśnica
206.	Nagłowice	jędrzejowski	ul. Mikołaja Reja 9, 28-362 Nagłowice
207.	Moskorzew	włoszczowski	Moskorzew 42, 29-130 Moskorzew
208.	Pacanów	buski	ul. Rynek 15, 28-133 Pacanów
209.	Działoszyce	pińczowski	ul. Skalbmierska 5, 28-440 Działoszyce

210	Zagnańsk	kielecki	ul. Spacerowa 8, 26-050 Zagnańsk
211	Skarżysko-Kamienna	skarżyski	ul. Generała Władysława Sikorskiego 185 26-110 Skarżysko-Kamienna
212	Michałów	pińczowski	Michałów 115, 28-411 Michałów
213	Łubnice	staszowski	Łubnice 66A, 28-232 Łubnice
214	Solec-Zdrój	buski	ul. 1 Maja 10, 28-131 Solec-Zdrój
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE			
215	Elk	elcki	ul. T. Kościuszki 28a, 19-300 Elk
216	Miasto Elk	elcki	ul. Marsz. J. Piłsudskiego 4, 19-300 Elk
217	Kalinowo	elcki	ul. Mazurska 11, 19-314 Kalinowo
218	Związek Międzygminny "Gospodarka Komunalna"	elcki	ul. J. Piłsudskiego 10, 19-300 Elk
219	Mazurski Związek Międzygminny - Gospodarka Odpadami	giżycki	ul. Pocztowa 2, 11-500 Giżycko
220	Kołno	olsztyński	Kołno 33, 11-311 Kołno
221	Purda	olsztyński	Purda 19, 11-030 Purda
222	Jeżiorany	olsztyński	Plac Zamkowy 4, 11-320 Jeżiorany
223	Dźwierzuty	szczycieński	ul. Niepodległości 6, 12-120 Dźwierzuty
224	Związek Gmin Regionu Ostródzko – Iławskiego „Czyste Środowisko”	ostródzki	ul. Czarnieckiego 28, 14-100 Ostróda
225	Miasto Bartoszyce	bartoszycki	ul. Bohaterów Monte Cassino 1 11-200 Bartoszyce
226	Miasto Elbląg	m. Elbląg	Łączności 1, 82-300 Elbląg
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE			
227	Grzegorzew	kolski	Plac 1000-lecia Państwa Polskiego 1, 62-640 Grzegorzew
228	Olszówka	kolski	Olszówka 15, 62-641 Olszówka
229	Władysławów	turecki	Rynek 43, 62-710 Władysławów
230	Dąbie	kolski	Plac Mickiewicza 1, 62-660 Dąbie
231	Przedecz	kolski	Plac Wolności 1, 62-635 Przedecz
232	Kołaczkowo	wrzesiński	Plac Reymonta 3, 62-306 Kołaczkowo
233	Ostrowite	ślupecki	ul. Lipowa 2, 62-402 Ostrowite
234	Dobra	turecki	Plac Wojska Polskiego 10, 62-730 Dobra
235	Grodzicz	koniński	ul. Główna 17, 62-580 Grodzicz
236	Chodów	kolski	Chodów 18, 62-652 Chodów
237	Sompolno	koniński	ul. 11 Listopada 15, 62-610 Sompolno
238	Babiak	koniński	Plac Wolności 5, 62-620 Babiak
239	Słupca	ślupecki	ul. Sienkiewicza 16, 62-400 Słupca

240.	Kiszkowo	gnieźnieński	ul. Szkolna 2, 62-280 Kiszkowo
241.	Lubowo	gnieźnieński	Lubowo 1, 62-260 Lubowo
242.	Opatówek	kaliski	Pl. Wolności 14, 62-860 Opatówek
243.	Miasto Ostrów Wielkopolski	ostrowski	Aleja Powstańców Wielkopolskich 18, 63-400 Ostrów Wielkopolski
244.	Lisków	kaliski	ul. Ks. W. Blizińskiego 56, 62-850 Lisków
245.	Szczytniki	kaliski	Szczytniki 139, 62-865 Szczytniki
246.	Bralin	kępiński	Rynek 3, 63-640 Bralin
247.	Perzów	kępiński	Perzów 78, 63-642 Perzów
248.	Związek Międzygminny „OBRA”	wolsztyński	Berzyna 6, 64-200 Wolsztyn
249.	Gmina Zaniemyśl	średzki	ul. Średzka 9, 63-020 Zaniemyśl
250.	Gmina Tarnowo Podgórne	poznański	ul. Poznańska 115, 62-080 Tarnowo Podgórne
251.	Gmina Środa Wlkp	średzki	ul. Daszyńskiego 5, 63-000 Środa Wlkp.
252.	Gmina Szydłowo	piłski	Jaraczewo 2, 64-930 Szydłowo
253.	Gmina Mieścisko	wągrowiecki	Plac Powstańców Wielkopolskich 13 62-290 Mieścisko
254.	Gmina Suchy Las	poznański	ul. Szkolna 13, 62-002 Suchy Las
255.	Gmina Trzcianka	czarnkowsko-trzcianecki	ul. Sikorskiego 7, 64-980 Trzcianka
256.	Gmina Ryczywół	obornicki	ul. Mickiewicza 10, 64-630 Ryczywół
257.	Siedlec	wolsztyński	ul. Zbąszyńska 17, 64-212 Siedlec
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE			
258.	Dziwnów	kamiński	ul. Szosowa 5, 72-420 Dziwnów
259.	Osina	goleniowski	Osina 62, 72-221 Osina
260.	Resko	lobeski	ul. Rynek 1, 72-315 Resko
261.	Świerzno	kamiński	Świerzno 13, 72-405 Świerzno
262.	Miasto Kołobrzeg	kołobrzescki	ul. Ratuszowa 13, 78-100 Kołobrzeg
263.	Biały Bór	szczecinecki	ul. Słupska 10, 78-425 Biały Bór
264.	Darłowo	śląwieński	ul. Jana Henryka Dąbrowskiego 4

